

**Universitat
Autònoma
de Barcelona**

**La Política Agrària Comuna
i les Tecnologies de la Informació i Comunicació**

Autor: Vicenç Allué Blanch
Data: Curs 2000-2001

Assignat: Planificació i Avaluació de SI

Sumari

1. Societat de la Informació a la UE	2
1.1 - Les bases: anàlisi Delors	
1.2 - Informe Bangemann	4
1.3 - Protagonisme social i tecnològic	5
1.4 - Iniciativa eEurope	7
2. El desenvolupament rural a la UE	11
2.1 Objectius del DR a la UE	13
2.1.1- Dels inicis fins el Pla Mansholt (1957-1968)	
2.1.2 - Esclata la crisi de la PAC (1969-1986)	15
2.2 Les bases del DR europeu	
2.2.1 - La reforma dels fons estructurals i el “futur MR”	16
2.3 El model de DR Europeu: Iniciatives Leader	
2.3.1 - Leader I (1991-1994)	17
2.3.2 - Leader II (1995-2000)	18
2.3.3 - Declaració de Cork (1996)	19
2.3.4 - Leader + (2001-2006)	20
3. El DR i les TIC a la Unió Europea	23
4. Conclusions	28
5. Bibliografia	29
Annex I: Declaració de Cork	39
Annex II: Agricultura al segle XXI	41

1. Societat de la Informació a la UE

Europa ha apostat des del principi per un model de Societat de la Informació (SI) que contemplés el vessant social alhora que l'econòmic i tecnològic. Això ha fet que es parlés d'un "model europeu" de SI en contraposició al dels USA. La SI, sens dubte, estimularà el creixement econòmic, augmentarà els nivells de benestar i la qualitat de vida però també afronta els reptes de la no sostenibilitat del creixement, globalització dels mercats i els seus efectes socials i la globalització cultural amb la pèrdua d'identitat del molts pobles del món.

Majó¹, preconitza que el "model europeu" construeixi una societat de la informació sostenible que permeti compatibilitzar el desenvolupament econòmic i tecnològic alhora que es promouen equilibris socials, culturals i mediambientals. Un model que tothom està d'acord en posar com a punt de partida amb el llibre blanc de Delors.

1.1 Les bases: anàlisi Delors

El plantejament de la societat de la informació com a tema capdal en el si de la Unió comença cap al 92 quan la Comissió Europea s'enfronta amb una nova conjuntura econòmica basada en el decreixement, l'increment de l'atur, retallada d'inversions i la situació relativa del conjunt dels països de la Unió en relació a USA i Japó.

El president de la Comissió, Jacques Delors², analitza aquest nou escenari de desacceleració i l'atur que té un origen complex i divers: a nivell geopolític (nous competidors en escena, fi del comunisme); demogràfic (envelliment de la població i canvis en les estructures familiars); tècnic (noves tecnologies, externalització d'activitats productives, pes creixent de la possessió i circulació de la informació) i financer (interdependència dels mercats). D'aquesta reflexió se'n deriva una conclusió: el desfasament existent entre el progrés tècnic, centrat en la producció i destructor de llocs de treball, i la capacitat d'anticipació a noves necessitats, que promouen nous productes i generen noves formes de treball.

Calia donar un gir al model de desenvolupament europeu i, tot fixant-se amb els USA promoure un pla que permetés guanyar competitivitat i crear llocs de treball. A tal fi es configura un pla basat en la col·laboració del sector públic i privat per tal de desenvolupar xarxes, serveis i aplicacions. Per exemple, les xarxes de comunicacions per les empreses, l'accés general a bdds científiques i d'oci, difusió del teletreball, desenvolupament de l'atenció sanitària a domicili, han de ser introduïts entre la societat europea.

¹ Majó, Joan.- **La Unió Europea i la Societat de la Informació**

² **Crecimiento, competitividad, empleo: retos y pistas para entrar en el siglo XXI. Libro Blanco ...** (document conegut com "Informe Delors"). No obstant cal ressenyar iniciatives anteriors que es desenvolupen a mitjans dels 80: i) Programes europeus ESPRIT (84-86) especialitzat en eines telemàtiques, i el RACE en tecnologies de telecomunicacions; ii) Llibre verd sobre lliberalització de les telecomunicacions, iii) Implementació de la norma GSM pels mòbils (90) que es fva implementar a tot el mercat europeu amb la lliberalització del mercat l'any 96, a: **Information Society Policy - An Overview and History**

Delors, planteja alhora una acció comunitària que aposti pel desenvolupament, cooperació i la recerca en àmbits com les noves tecnologies de la comunicació (TIC), **biotecnologies** –amb les seves sinèrgies amb indústries químiques, sanitàries i agroalimentàries- i les **ecotecnologies**.

Dins les TIC aposta per dos grans objectius que fomentin la competitivitat alhora que redunden en la millora de l'ocupació i condicions de vida.: a) creació de grans xarxes europees d'infraestructures, b) posar els ciments de la societat de la informació (SI).

La Comissió Europea preconitza un pla basat en cinc punts:

- Difondre l'exploració de les TIC (desenvolupar xarxes bàsiques de comunicacions)
- Dotar Europa de serveis transeuropeus (coordinació de polítiques de telecomunicacions i xarxes)
- Instituir un marc reglamentari adequat (normalització, protecció de dades, propietat intel·lectual)
- Desenvolupar la capacitat en noves tecnologies
- Incrementar el rediment tecnològic i industrial (consolidar iniciatives I+D)

A les TIC se'ls hi atorga un paper clau en la transformació social i en la revitalització industrial. Més en detall, les TIC: - es posen al servei de l'organització econòmica i social, - incrementen la productivitat, creix el PIB i minva la inflació, - es diversifiquen els llocs de treball amb diferents graus de qualificació, - incideixien en les relacions socials amb els nous mitjans de comunicació i la digitalització de la informació, - la mundialització i la competitivitat obliguen a que les empreses es replantegin l'organització productiva, - existeix un risc de marginalització de part de la societat que cal evitar. Es busca un "espai comú d'informació" que incideixi en el creixment, cohesió econòmica i social i el desenvolupament de nous serveis.

Alhora es plantegen uns objectius estratègics sobre la SI:

- Orientar l'actuació des d'una perspectiva mundial
- Tenir en compte l'especificitat i diversitat cultural i lingüística europea, l'heterogeneïtat econòmica i diferents models socials existents.
- Vetllar pel desenvolupament de les tecnologies bàsiques.
- Crear nous mercats de serveis
- Facilitar la prestació de serveis des del sector privat
- Millorar l'acceleració de les decisions administratives.

Donada la correlació amb el tema abordat cal significar el paper capdal que s'atorga a les Biotecnologies en el document "Delors". La Biologia s'obre camí com una de les tecnologies més destacades en el desenvolupament sostenible que es planteja pel futur. Tècniques i processos com la fusió cel·lular, ADN, biocatalitzadors, substituiran i complementaran a tecnologies clàssiques com la cria selectiva i fermentació. Aquestes confluències permetran la creació de nous productes i processos competitiu en gran nombre d'activitats industrials i **agràries**, de la salut i medi ambient. La **biotecnologia agrària** pot contribuir a estimular la productivitat i a crear ma d'obra qualificada sense dependre de les subvencions de la PAC al sector. La competitivitat del sector i les seves empreses punteres a nivell mundial contrasten però amb la falta d'inversió per adaptar-se a la nova coïuntura econòmica-tecnològica.

Finalment es focalitza sobre el futur del “model de desenvolupament” a que es vol encaminar: un model de *desenvolupament sostenible* que permeti la creació de llocs de treball i el desenvolupament econòmic sense malbaratar els recursos disponibles i el medi ambient, tot i millorant la qualitat de vida dels ciutadans. Caldrà potenciar la utilització de “tecnologies netes” que permetin millorar la productivitat dels recursos naturals, fomentar el reciclatge, i millorar les tecnologies relacionades amb la producció i no amb el consum. Les polítiques sectorials de l’energia, transport, indústria, biotecnologies i *agricultura*³ mereixen una especial atenció en el nou model sostenible de la UE.

1.2 Informe Bangemann

A partir de l’informe Delors es crea un grup d’experts “task force” procedents de la indústria europea. Presidida pel comissari Martin Bangemann hi eren representats consumidors, productors i proveïdors de serveis. El resultat del seu treball es publica en un informe que junt amb altres documents serà l’eix vertebrador de la política SI europea fins el 1999⁴.

Bangemann, posa l’accent en la lliberalització i la globalització dels mercats com a punt de partida perquè es pugui portar a terme el que anomena “revolució de la informació”. Aquesta revolució planteja riscos i oportunitats que possibilitaran que la societat reaccionï i els converteixi en beneficis.

Al costat del vessant social ja exposat per Delors: - extensió de la SI a tothom, - persuasió ver la societat europea del major coneixement, innovació i creativitat que suposarà aquesta revolució, - educació i capacitació, - aparició de noves professions i canvis en les relacions laborals; hi conviu el vessant més economicista que potencia de totes totes el corrent lliberalitzador tot just apuntat un any abans pel seu antecessor.

- Revolució ha d’estar impulsada pel mercat. Un mercat que és global. Tenint molt present l’experiència USA planteja més concretament els nous mercats de la informació: empreses, pyme’s y consumidors
- Cal lliberalitzar el sector de les telecomunicacions
- Crear un marc reglamentari únic que afavoreixi les condicions d’accés al mercat
- Interconnexió de xarxes i funcionament conjunt (interoperabilitat)
- Interconnexió de sistemes a través d’un procés de normalització de protocols
- Reducció de tarifes que afavoreixin una expansió de l’ús de les telecomunicacions.
- Sensibilització a la opinió pública a utilitzar les TIC

³ Es detalla les següents mesures a nivell agrícola: a) reducció preus de manteniment compensant a un manteniment directe als agricultors, b) mesures d’acompanyament: pràctiques agrícoles ecològiques i que afavoreixin els equilibris hídrics, c) promoure la producció de biocombustible a: **Crecimiento, competitividad, empleo ...** p. 178

⁴ Els resultats d’aquest informe es pot trobar a la publicació: **Europa y la sociedad de la información: recomendaciones** i **Europa en marcha hacia la sociedad de la información. Plan de actuación** [COM(94) 347 final]. També hi es reflecteix el contingut al fullet electrònic **La sociedad de la información**

Planteja així mateix els elements constitutius de la SI:

Xarxes	Serveis bàsics	Aplicacions (10)
<ul style="list-style-type: none">➤ RDSI (Red digital de serveis integrats)➤ Banda ampla de cable i satèl.lit➤ GSM, mòbils➤ Satèlits	<ul style="list-style-type: none">➤ Correu electrònic➤ Transmissió de fitxers➤ Multimèdia interactiu	Requisits mínims: <ul style="list-style-type: none">➤ Reducció tarifes➤ Creació massa crítica potencial➤ Distinció entre usuaris domèstics i empresarials

Amb les següents aplicacions:

- (1) Teletreball: Realització del procés productiu des de casa o oficines descentralitzades
- (2) Ensenyament a distància: Facilitar l'ensenyament fora dels recintes docents o laborals
- (3) Xarxa universitària i de recerca: Intercanvi de dades i accesos a serveis com biblioteques a distància entre centres d'ensenyament superior i investigació.
- (4) Serveis telemàtics PYME: Afavorir la connexió als treballadors de petites i mitjanes empreses per realitzar les tasques habituals
- (5) Gestió tràfic per carretera: Informació a usuaris i gestió automatitzada dels sistemes de comunicació
- (6) Control del tràfic aeri: Millorar la intercomunicació i la seguretat a l'espai aeri europeu
- (7) Diagnostic sanitari a distància: Promoure xarxes sanitàries globals per diagnosi, cerca d'òrgans i altres serveis hospitalaris
- (8) Portals administratius: Facilitar la tramitació electrònica de procediments administratius.
- (9) Xarxa transeuropea d'administracions públiques: Promoure l'intercanvi de dades entre els estats de la UE.
- (10) Autopistes de la informació: Que els ciutadans puguin realitzar les seves activitats habituals a través de la xarxa.

El mateix any 1994 es crearia l'Information Society Project Office (ISPO) encarregat de promoure el pla d'acció esmentat i fomentar les relacions entre l'àmbit públic i privat pel que fa a la SI.

1.3 Protagonisme social i tecnològic.

En el decurs dels anys següents a l'informe Bangemann sembla que els projectes no arriben a plasmar-se com seria desitjable. El seu desenvolupament es desigual entre països i s'ha creat una certa desconfiança a la societat sobre les beneficis que pot proporcionar la SI.

Apareixen els dilemes expresats en principi: i) creació o no d'ocupació, ii) adaptació o no als nous sistemes de treball, iii) foment de desequilibris entre diferents generacions de treballadors i zones més o menys desenvolupades per part de la SI. La Comissió

Europea vol centrar ara la seva atenció en els aspectes laborals i de cohesió social que abans havia relegat a un segon terme ⁵.

L'any 1996 es comença per elaborar el llibre verd "Vivir y trabajar en SI" en el que ja en primera instància es preten promoure el diàleg entre institucions europees, agents socials i organitzacions no governamentals centrant-se en els efectes de la SI en el món laboral i en la cohesió de la societat.

Pel que fa al món laboral es detecta els desfassaments existents en les empreses pel que fa a la relació d'introducció tecnològica i reforma organitzativa que ha portat a diferents fracassos. Als treballadors se'ls demana més confiança sobre els avantatges del potencial creixement econòmic amb la SI, readaptació al mercat laboral amb programes formatius, i cercar fòrmules que possibilitin l'equilibri necessari entre la flexibilitat i la seguretat laboral.

Les TIC també poden produir una situació de desavantatge en població i zones més deprimides o llunyanes dels nuclis urbans importants. Per això cal que les polítiques públiques actuïn per reconduir els possibles desequilibris i es consideri la prestació de "servei universal" a un paquet de serveis ofertats en condicions òptimes per aquests grups desfavorits.

Els problemes de la cohesió social derivats de la introducció de les TIC va estar novament abordat en una comunicació de la Comissió en la que es centrava dels aspectes regionals de la qüestió. La SI es comença a veure com un potencial generador d'oportunitats perquè es puguin injectar inversions a les *zones rurals* i millorar la qualitat de vida dels seus habitants. Les polítiques públiques i els pressupostos reestructuradors europeus FEDER i FSE poden ajudar a que els *àmbits agraris* no quedin relegats de les potencialitats de la SI.⁶

Vist el relaxament pel que fa a la implantació de la SI el Consell Europeu presenta el programa "Societat de la Informació"⁷ de caràcter pluriannual (1997-2001) dedicat a promoure mesures de sensibilització, implementació, i anàlisi de la dimensió mundial de la SI.

El panorama no es però tant desesperant. Amb poc temps, el creixement de la SI a Europa comença a dinamitzar-se: creix més que cap altre sector, es crea més ocupació, pugen els serveis de telecomunicacions, comencen a baixar els costos, creix internet i despegua el correu electrònic, s'expandeixen els sectors multimèdia. No obstant hi ha símptomes que no s'està aprofitant adequadament aquesta coïuntura i es preten actuar

⁵ "... necesitarnos unas políticas capaces de ayudarnos a sacar fruto del progreso tecnologico y de asegurar el acceso equitativo a la sociedad de la información y la distribución justa del potencial del prosperidad" a **Libro verde vivir y trabajar en la sociedad de la información** [COM(96) 389 final] p.1

⁶ El problema de cohesió entre món urbà i rural a través de la SI ja queda reflectit en el llibre verd quan s'explica que les persones que viuen zones rurals aïllades tenen poques probabilitats d'entrar en contacte o tenir accés a les TIC i que per això cal augmentar la participació activa i promoure un sentit d'anticipació en aquestes comunitats a **Libro verde vivir y trabajar ...** p. 30. En un altre document s'aposta per l'efecte d'atracció que poden generar les comunitats rurals per les empreses al tenir costos relatius més baixos, i com s'han donat experiències amb ajuda pública (iniciativa Leader II) es poden generar llocs de treball, per ex: xarxa de teletreball i formació telemàtica a Finlàndia a **La cohesión y la sociedad de la información** [COM(97) 7 final] p. 3-4, 8, 22

⁷ **Decisión del Consejo por la que se adopta un programa plurianual comunitario para estimular el establecimiento de la Sociedad de la Información en Europa ...** [COM(97) 460 final]

en fomentar la creativitat empresarial, la reorganització i readaptació laboral i promoure la capacitació de nous quadres tècnics (sobretot en informàtica).⁸

El sector públic, començant per la mateixa UE, apostava per ser un dels catalitzadors del desenvolupament de la SI i es van debatre les condicions en que havia de fer accessible i més aclaridora la informació pública entre els països de la Unió. Aspectes com la vida quotidiana, administració a distància i participació política en els vessants de serveis informatius, de comunicació i transacció són analitzats en un nou llibre verd.⁹

1.4 Iniciativa eEurope

Es però a Lisboa on a finals de 1999 es prenen les decisions polítiques necessàries per tirar endavant el definitiu repte que impliqui a tota la societat europea de cara al desenvolupament de la SI.

Es tracta de eEurope, un pla d'acció que compta amb tres objectius marc¹⁰ :

- Aconseguir que tots els ciutadans, llars, escoles, empreses i administracions utilitzin internet i les TIC
- Garantir que internet i les TIC afavoreixin la integració social de tots els ciutadans i, en particular, dels més desfavorits i es guanyi la confiança del consumidor.
- Vetllar perquè els sectors empresarials aprofitin al màxim les TIC per fomentar un creixement continuat i sostenible alhora que empenedor vers la cultura digital

Es en aquests moments quan es passa de parlar de SI en abstracte a d'Internet com a part substancial del projecte SI europeu. En el propi document marc eEurope es parla de que el desplegament d'Internet a Europa ha estat relativament lent mentre que en els sectors de les comunicacions mòbils i tv digital Europa és capdavantera. En aquests moments es veu l'oportunitat de que aquests sectors convergeixin i que a través del capital tecnològic i educatiu pugui es pugui accelerar la transició a la nova economia del coneixement.

Alhora es plantegen els principals problemes que es detecta a la societat europea en relació amb el projecte: i) accés car i poc segur a internet i al comerç electrònic, ii) població insuficient connectada a la xarxa i dotada de "formació digital", iii) manca d'una cultura suficientment dinàmica, emprenedora i orientada a la prestació d'un servei, iii) un sector públic que no està desenvolupant el paper necessàriament actiu alhora de facilitar el desenvolupament de noves aplicacions i serveis.

Tenint en compte aquests dèficits s'aborden unes accions que permetin als estats de la UE harmonitzar les desigualtats existents en termes d'accés i ús de la xarxa per part de la població:

⁸ La SI ja era el sector més dinàmic de la UE amb un PIB superior al 5% a **Oportunidades de empleo en la Sociedad de la Información ...** [COM(98) 590 final] p. 3

⁹ **La información del sector público: un recurso clave para europa: Libro verde sobre la información del sector público en la Sociedad de la Información** [COM(98) 585 final]

¹⁰ Vegeu els documents **eEurope, una sociedad de la información para todos** (fullet) i **eEurope, una sociedad de la información para todos** [COM(99) 687] citats a la bibliografia

- a.1) Donar accés a la joventut europea a l'era digital
- a.2) Abaratir l'accés a internet
- a.3) Accelerar la implantació del correu electrònic
- a.4) Facilitar una internet ràpida per estudiants i investigadors
- a.5) Promoure targetes intel·ligents per l'accés segur a les aplicacions electròniques
- a.6) Facilitar finançament inicial a les pymes d'alta tecnologia
- a.7) Fer partícips als discapacitats a la societat del coneixement
- a.8) Sanitat en línia
- a.9) Transport intel·ligent
- a.10) Administració pública en línia

En els primers mesos, l'impacte d'aquesta acció política va ser considerable. Actors públics i privats van fer costat a aquesta iniciativa i ja els primers mesos es van abordar temes com l'ocupació en TIC o el foment dels continguts digitals en el si de la UE.¹¹

A finals del 2000 a la reunió de la Comissió a Niça¹² s'informa de les decisions legislatives portades a terme que afecten a diferents nivells de les TIC així com les activitats paral·leles en les que s'ha actuat amb èxit: i) normalització de les targetes intel·ligents, ii) iniciativa eContent per estimular els continguts digitals europeus i promoure la diversitat lingüística a les webs europees, iii) iniciativa eLearning per reforçar les accions educatives en SI, iv) projecte Géant per la interconnexió de les xarxes europees d'investigació, v) fons regionals han inclòs capítol eEurope Regio en la programació 2000-2006, vi) es posa en funcionament el portal .eu.

A la mateixa cimera es prenen decisions com l'elaboració periòdica d'estudis comparatius (benchmarking) que possibilitin l'anàlisi i evolució de la SI a tots els països de la UE amb uns indicadors¹³ a decidir i l'aplicació d'aquesta iniciativa als països candidats a l'ampliació amb una iniciativa paral·lela: eEurope+. El seguiment del programa es portarà a terme a través del site: http://europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/.

L'any següent comencen a sortir els resultats de les primeres enquestes realitzades per l'anàlisi *benchmarking* i es conclou que l'avenç de les TIC en les llars europees és ràpid però insuficient. Per agafar una dada, tant sols el 5% dels usuaris de la xarxa fan les seves compres en línia habitualment i tant sols un 10% s'hi relaciona amb les respectives administracions. Cal alhora fer front al perill de "fractura digital" entre la

¹¹ Es torna a tractar el tema de l'ocupació des d'un punt de vista de les experiències realitzades des del 98 –darrer informe- i destacant el sentit globalitzador de la nova iniciativa: "...el rapido desarrollo y la veloz difusión de la sociedad de la información afecta al conjunto de sectores económicos, estructuras organizativas y laborales, servicios públicos y actividades culturales y sociales ... El progreso de Europa hacia la sociedad de la información es una responsabilidad compartida que requiere una acción inmediata. Los ciudadanos, así como los interlocutores sociales, tienen la responsabilidad de desarrollar sus competencias y aprovechar las oportunidades que surgen" a **Estrategias para la creación de empleo en la sociedad de la información: comunicación de la comisión** [COM(00) 48 final] p. 33-34.

Pel que fa als continguts, davant el predomini USA en creació i hospedatge de sites web es preten desenvolupar els continguts propis europeus amb la diversitat lingüística de la UE. Les propostes són: desenvolupant els continguts digitals del sector públic com a motor per altres iniciatives, foment d'estratègies multilingües, i recolçament al finançament del productors de continguts digitals a **Decisión ... programa plurianual comunitario de estímulo al desarrollo y al uso de contenidos digitales ...** [COM(00) 323 final]

¹² **eEurope 2002, puesta al día Consejo Niza, 7-8 Diciembre 2000** (document Comissió)

¹³ Els indicadors estan enumerats com annex al document: **Balance de las acciones emprendidas por la presidencia para la puesta en practica del Plan de acción eEurope** (1.12.00)

població i consegüentment els poders públics han de fer front al perill d'exclusió a la SI. Així doncs, en la reunió d'Estocolm¹⁴ es prenen mesures per prioritzar vuit àmbits d'actuació i s'acorda una llista de vint serveis públics bàsics que les administracions han de promoure i que cal que apliquin gradualment en quatre fases, des de la col·locació de la informació en línia fins la transacció completa. Per altra banda es vol ressaltar la prioritització que té aquesta iniciativa per la UE integrant-la amb la política econòmica general, d'ocupació i regional.

Hi ha tres punts en que la Comissió treballa el 2001 amb més profunditat: i) pas de les pyme's a les TIC, ii) l'accés de la joventut a la xarxa, iii) explotació dels continguts digitals per part del sector públic.

Les pyme són a Europa el factor clau de creació d'ocupació i de generació d'esperit empresarial. Per això és important que es suprimeixin els obstacles per l'accés als mercats exteriors que ofereix en aquests moments el comerç electrònic. La iniciativa Go Digital vol donar resposta a aquesta situació.¹⁵

Les enquestes fetes als centres d'ensenyament sobre la seva connectivitat a la xarxa destaquen la receptivitat que generalment té el professorat europeu per les noves tecnologies.¹⁶

També va prenent cos la significació que té la informació del sector públic com un element important de cara a la seva explotació comercial. Per això és necessari acordar normes i pràctiques comunes que permetin l'explotació de la informació pública dels països de la UE.¹⁷

Aviat es va veure que els objectius de eEurope calia allargar-los en el temps i es va promoure un programa que havia d'allargar-se fins el 2010. En la revisió de la iniciativa el febrer de 2002 es redefeixen els objectius del pla¹⁸:

- Aconseguir una internet més barata, ràpida i segura
- Invertir en qualificacions i recursos humans

¹⁴ Els vuit punts prioritaris són: i) nou marc pels serveis de comunicació electrònica, ii) infraestructures d'altra velocitat, iii) formació pel treball electrònic, iv) comerç electrònic, v) integració social, vi) administració electrònica, vii) seguretat a la xarxa i, viii) comunicacions mòbils; a més de la iniciativa eEurope+ pels països candidats. La llista sencera de serveis públics no es reproduceix per la seva extensió però es pot trobar en annex en el mateix document: **eEurope 2002: impacto y prioridades** [COM (2001) 140 final]

¹⁵ Es considera que un 42% de les pymes europees tenen accés a internet i sols un 20% utilitzen la xarxa per les seves transaccions comercials, a: **Ayudar a las pyme a pasar a la fase digital: eEurope GoDigital** [COM(01) 136 final]

¹⁶ Destaquem que hi ha un promig de 12 alumnes per ordinador no connectat i 25 alumnes per ordinador connectat a internet. Les connexions estan dominades per tecnologies de banda estreta i la major part dels professors utilitzen internet però sols una minoria la fan servir per usos docents. Pel que fa als centres 9/10 ja estan connectats i 2/3 a través de RDSI. La ubicació del centre influeix en la presència a la xarxa -51% en centres urbans, i 42% en **centres rurals**- i pel que fa a intranets la relació és de 58% a 41%. El parc informàtic és relativament nou (majoria - 3 anys) i finançats públicament. El principal lloc on s'ubiquen els ordinadors són en les aules d'informàtica (77%). La majoria de professors utilitzen els ordinadors però no es connecten a internet i la situació es més greu quan es fa un anàlisi per sexes (44% homes i 31% dones). Els motius pels quals no s'utilitza la xarxa estan relacionats amb la connectivitat i equipament. Tothom però valora molt positivament els continguts de la xarxa i es possible que modifiqui el pla docent si utilitza els seus recursos. El 90% del professorat té ordinador a casa i 7/10 té accés a internet a la llar, a: **eEurope 2002: evaluación comparativa: acceso de la juventud europea a la era digital** [SEC (01) 1583]

¹⁷ **eEurope 2002: creación de un marco comunitario para la explotación de la información del sector público** [COM (01) 607 final]

¹⁸ **Informe de evaluación comparativa de la acción eEurope (eEurope 2002)** [COM (02) 62 final] p. 3

➤ Fomentar la utilització d'internet

I es mantenen els anàlisis comparatius per estudiar l'evolució de les TIC als països europeus. Entre les dades més significatives constatem com els països que han arribat als índexs més gran de difusió d'internet ho han fet al 60% (Holanda, Suècia i Dinamarca) i no hi ha perspectives de major creixement en el futur. El 90% de les empreses amb més de 10 empleats tenen connexió a internet i més del 60% tenen el seu propi site. També es detecta una disminució dels costos d'accés a la xarxa i un increment en la velocitat d'accés per l'ADSL i cable però que es fan més palesos en els països del nord d'Europa que en els meridionals. El comerç electrònic augmenta molt poc a poc -36% dels usuaris de la xarxa en són compradors, així com la penetració de les empreses en la pràctica de les TIC: 20% de les empreses compren i venen per internet. També es detecta un relentiment en la participació de l'administració a la xarxa donant majoritàriament informació però sense que l'usuari pugui interactuar. En general l'ús d'internet és majoritari per part de la població europea però hi ha poca formació qualificada el que fa que no s'aprofitin degudament les possibilitats que ofereix la xarxa.

La iniciativa eEurope s'ha desenvolupat i actualment compta amb els següents subprogrames:

Cheaper Internet

(abaratiment de la connectivitat)

e-research

(internet + ràpid per investigadors i estudiants)

e-security

(seguretat en la xarxa i targetes intel·ligents)

e-education

(joventut europea a l'era digital)

e-working

(treball en la societat del coneixment)

e-accessibility

(eliminar barreres a la participació global en la nova societat)

e-commerce

(accelerar el comerç electrònic. GoDigital)

e-government

(accés electrònic als serveis públics)

e-health

(sanitat online)

e-transport

(sistemes de transport intel·ligents)

e-content

(desenvolupament de continguts numèrics europeus)

El futur comença ara amb la reformulació pres pel Consell de Sevilla amb el que s'ha anomenat eEurope2005 que té com directriu principal "*fomentar la seguridad de los servicios, aplicaciones y contenidos basados en una infraestructura de banda ancha ampliamente disponible*"¹⁹. El problema resideix en que el finançament de nous serveis multimèdia avançats depen de la possibilitat d'expansió de la banda ampla i el finançament d'aquesta depen de la disponibilitat de nous serveis que la utilitzin. Es pensa que un element capdal per l'èxit de la nova iniciativa serà la possibilitat d'expansió dels continguts de la xarxa a través de multiplataformes (tv, mòbils).

Per tal de portar a terme aquest nou pla es vol comptar amb quatre eines interrelacionades:

¹⁹ **eEurope 2005: una sociedad de la información para todos** [COM (02) 263 final] p. 2

Mesures polítiques

- Connexió de banda ampla de les administracions públiques, centres d'ensenyament i centres sanitaris
- Serveis públics interactius, accessibles a tots i oferts a través de diverses plataformes
- Prestació de serveis sanitaris en línia
- Supressió d'obstacles que s'oposen a la instal·lació de xarxes de banda ampla
- Revisió de la legislació que afecta al e-commerce
- Creació d'un grup operatiu sobre ciberseguretat

Intercanvi d'experiències

Promoure la demostració de projectes amb resultats positius i negatius que permetin l'acceleració d'introducció de noves aplicacions.

Benchmarking

Mantenir els anàlisis comparatius dels indicadors que permetin fer un seguiment de les polítiques portades a terme i reconduir-les en el seu cas.

Coordinació general

Fer possible que responsables públics i privats es facin ressó de les polítiques en SI i possibilitin l'impuls de noves accions.

El pla, hereu de l'estatègia inicial de Lisboa proposa als estats de la UE a compromisos de gran abast i invita la iniciativa privada a la participació en una iniciativa encaminada a lograr el **creixement, productivitat, ocupació i cohesió social** a Europa.

2 El desenvolupament rural a la UE

Hi ha diferents maneres d'entendre el desenvolupament rural (DR) al món. Centrem-nos en la visió que té la UE: política molt lligada a la política regional europea. En canvi, als USA es relaciona més amb polítiques sectorials. En general podem dir que una política de DR tracta d'un *conjunt d'accions enfocades a aconseguir un desenvolupament integral del medi rural de forma coordinada*.

Però donada l'especificitat que presenta la política comunitària concretem que és un *“proceso de revitalización equilibrado y autosostenible del mundo rural basado en su potencial económico, social y medioambiental mediante una política regional y una aplicación integrada de medidas con base territorial por parte de organizaciones participativas.”*²⁰

En un principi es podria pensar que la política de DR és una acció d'aplicació exclusiva a tot el medi rural pero no és així. Per un costat cal significar que engloba a molts més sectors que el propiament rural –política multisectorial-; i per altra banda se centra en aquelles regions que, seguint una sèrie de criteris de política regional, no estan prou desenvolupades. Els actors de les accions de DR són però els seus propis habitants.

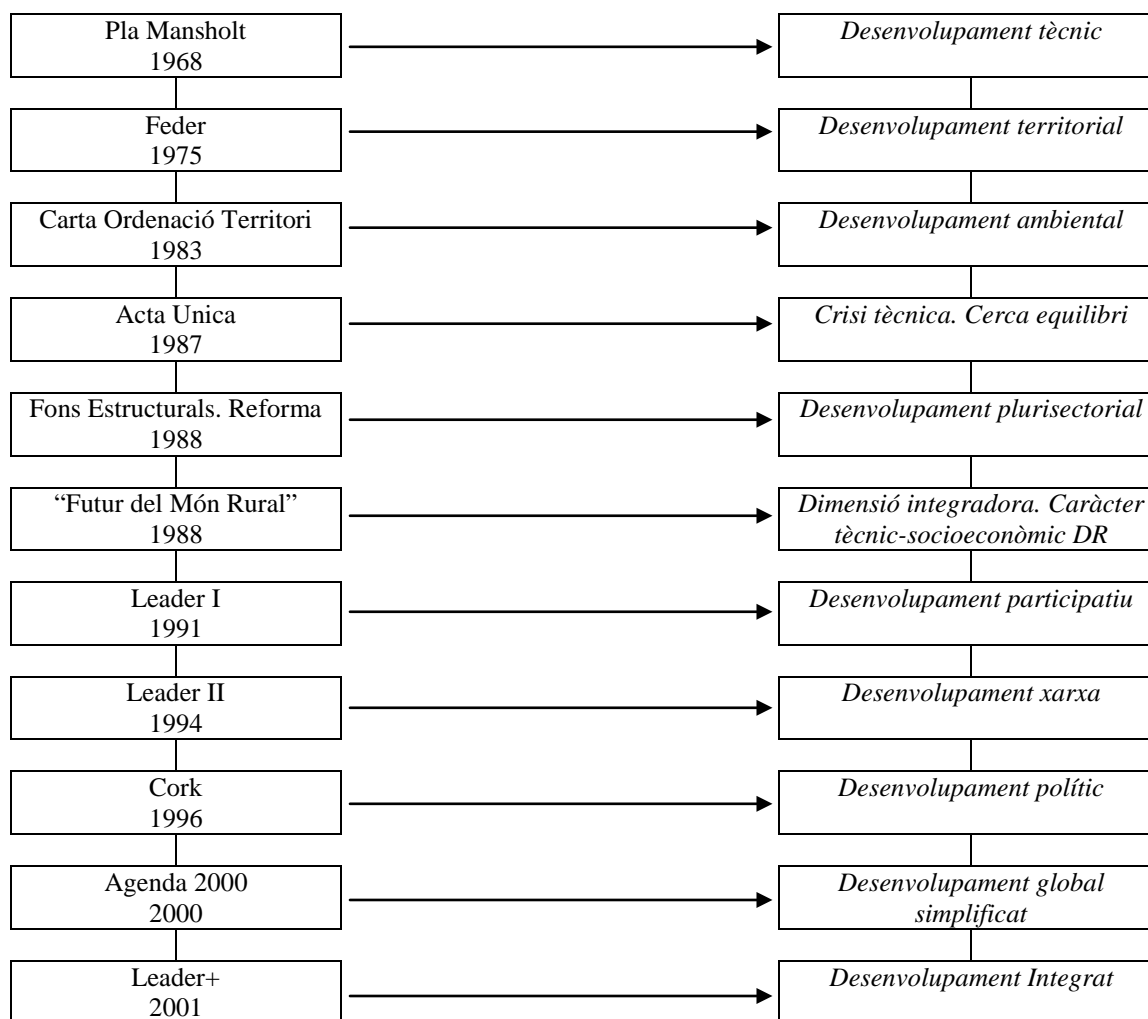
Característiques del DR europeu: ²¹

²⁰ QUINTANA, Juan, et al Desarrollo rural en la Union Europea: modelos de participación social.- p. 48

²¹ ibid p. 50

- **Desenvolupament plurisectorial:** Busca la complimentació entre diferents sectors econòmics, no solsament el primari
- **Desenvolupament endògen:** Basat en les particularitats pròpies de la zona per evitar canvis bruscos en les activitats tradicionals i eludir possibles conflictes socials, tot i aprofitant l'interès pels valors autòctons que cada cop més demanen els nuclis urbans.
- **Activitat pluridisciplinària:** Actuació simultània de diverses polítiques europees.
- **Base espacial:** El territori constitueix l'aspecte fonamental.
- **Importància de les iniciatives locals:** Agents locals prenen la iniciativa i participen activament en el seu desenvolupament permanent.
- **Relació món urbà:** Búsqueda d'una relació directa entre les zones urbanes properes al territori rural.
- **Interconnexió mediambiental:** La protecció del medi ambient no s'enten avui dia com a manteniment del medi natural sinó que s'obre pas a la idea de rentabilització de l'entorn per part dels agents locals mitjançant activitats compatibles amb el medi que generin grans rendiments de capital.

Quadre sobre l'evolució històrica del DR a la UE²² :

²² QUINTANA, Juan et al. Desarrollo rural en la Unión Europea... - p. 156

2.1 Objectius del DR a la UE: ²³

- **Aconseguir la cohesió econòmica i social.** Es preten impulsar una millora integrada de les zones rurals més desfavorides a fi de que el seu nivell de vida s'aproximi a la mitjana comunitària.
- **Protecció del medi ambient.** L'espai rural és una de les poques zones de la Unió que compta amb grans reserves mediambientals. Les instàncies polítiques comunitàries s'han plantejat utilitzar l'espai rural com a reserva natural, sense privar-les d'alternatives de desenvolupament.
- **Promoure activitat econòmica permanent a les àrees rurals.** Possibilitar que es mantinguin nuclis estables i amb perspectives de futur a les zones rurals.
- **Protegir el teixit social.** Evitar que els canvis en l'activitat productiva que es puguin produir generin conflictes socials que alterin el seu teixit. Caldrà mantenir un cert nombre de població en les àrees rurals.
- **Reajustament agrícola UE.** L'agricultura és, ara per ara, la principal activitat gestora del DR però cal que compatibilitzi els inherents objectius productius i comercials amb la integració social i ambiental. Es a dir, que el sector agrari participi dels objectius del DR europeu.

Els conceptes d'integració territorial, acció pilot experimental, transferibilitat de pràctiques i integració en xarxa seran incorporats en la fase Leader.

Per entendre l'actual model de DR cal analitzar, encara que sigui molt breument, l'evolució recent de l'entorn en que actua aquesta política: agricultura comunitària.

Europa ha tingut en l'agricultura un element portador de les essències pròpies del continent en l'evolució dels diferents pobles. Durant segles, les societats europees han forjat l'evolució política i ideològica partint de les poblacions rurals. El futur europeu passa sens dubte per la revisió profunda de l'agricultura europea. Les institucions de la Unió han anat abordant aquesta qüestió amb major o pitjor fortuna com veurem tot seguit.

2.1.1 Dels inicis fins el Pla Mansholt (1957-1968)

Al final de la IIa Guerra Mundial les nacions europees necessitaven una reconstrucció plena. Aquesta passava per contemplar un equilibri sociopolític i la homogeneïtat demogràfica que minimitzés les tensions entre les àrees urbanes i rurals. Era necessari afavorir una autosuficiència alimentària que forgés el desenvolupament econòmic de la nova Europa. Per altra banda, amb la "guerra freda" es contemplava la possibilitat de manca de provisions per talls de comunicacions, el que afavoria un proteccionisme agrari a tots els països occidentals com a mesura preventiva davant una possible confrontació bèl·lica. Aquest proteccionisme es veia afavorit per un conjunt de factors inherents a la societat rural contemporània: caiguda de la població activa agrària que passa al sector industrial i serveis amb el desenvolupament econòmic dels 60 i la caiguda de la renda dels agricultors per la dependència que té aquest sector de factors externs (períodes de bones i males collites) mentre que la demanda de productes creix de manera constant..

²³ ibid p. 51

Els trets bàsics de la política agrària europea ja queden expressats en el tractat constituït de la CEE ó “Tractat de Roma” del 1957 (art. 38-47):²⁴

- Augment de la productivitat agrícol
- Assegurar un nivell de vida equitatiu als agricultors
- Estabilitzar els mercats
- Garantir la seguretat dels abastiments
- Assegurar preus raonables pel consum.

El 1958 a la Conferència de Stresa es maracaran els tres *principis directors* del futur mercat únic agrari que s’aprova el 1962 i que es coneixerà com a Política Agrària Comuna (PAC): i) **mercat únic**: lliure circulació de tots els productes agràries pels territoris de la Comunitats, ii) **preferència comunitària**: prioritjació de la comercialització de productes comunitars davant de tercers (desenvolupament d’una política proteccionista de la agricultura europea), iii) **solidaritat financera**: pressupost únic per finançar en comú la política agrícol dels països membres.

En general, s’estableixen dos tipus de polítiques subsidiàries: política de preus i política socioestructural. La primera adreçada principalment a mantenir les rendes dels agricultors europeus i que és la que s’ha emportat la major part del finançament. La segona, més important, adreçada a millorar les estructures agràries i les condicions de la producció agrícol.

L’instrument per finançar la PAC han estat els Fons Europeus d’Orientació i Garantia Agrícol (FEOGA). Aquests fons es divideixen en dues parts: 1. Secció Garantia, que porten a terme mesures d’intervenció directa en preus i mercats i s’emporten el 95% del pressupost de la PAC; 2. Secció Orientació, que realitzen millores en explotacions, medi rural, formació professional i zones agràries desafavorides, emportant-se el 5% restant. Els percentatges tendeixen a nivellar-se en l’actualitat pero sense variar en gran mesura.²⁵

En pocs anys el resultat principal d’aquesta política va ser un increment progressiu de les produccions agràries i la creació i acumulació d’excedents cada cop més difícils de finançar. Els principals beneficiaris de la política de preus enfront una política d’optimització de les estructures (explotacions) agràries eren i són els agricultors que compten amb majors explotacions i amb major productivitat. El 1968, el llavors comissari d’agricultura, l’holandés Sicco Mansholt va plantejar una reforma de l’agricultura europea a fi d’arribar a tenir únicament explotacions productives i

²⁴ BARDAJI, Isabel; MORENO, Carlos.- **La Europa verde**, p. 32-35. BARDAJI, Isabel; MORENO, Carlos.- **La Política Agrícol Comuna (PAC)**, p.9-10

²⁵ Per entendre la PAC cal conèixer les característiques bàsiques de l’agricultura europea: molt heterogènia que té en els factors climàtics i geogràfics la seva raó de ser: Europa Atlàntica i Mediterrània afavoreixen un conjunt d’estructures productives diferenciades que adopten peculiaritats pròpies amb l’evolució particular de cada territori europeu pel que fa a les formes de distribució de la terra i els seus règims de tinença.

Europa té tres zones o règims agraris diferenciats: a) agricultura cerealista continental, b) agricultura de ramaderia intensiva atlàntica, c) policultiu mediterrani. Les dues primeres compten amb una població activa agrària més baixa que la mediterrània i amb unes taxes de producció agrícol més elevades. L’especialització productiva és diferent segons es tracti d’agricultura atlàntico-continental o mediterrània: la primera orientada en un 70% a la ramaderia mentre que la segona en un 56% a l’agricultura. Les estructures agràries noroccidentals, molt més competitives i productives que les meridionals han condicionat fortament la trajectòria de la PAC, tenint en compte l’economia de mercat en la que ens trobem, a: BARDAJI, Isabel; MORENO, Carlos.- **La Europa verde**, p. 6-29

competitives a nivell internacional; i constatant que l'edat de la població agrícola tenia una edat major que en altres sectors. El **Pla Mansholt** ²⁶ –molt ambiciós pel moment– volia reformar les estructures productives agràries, millorar la comercialització dels seus productes i reduir la superfície agrícola total. No va ser ven acceptat per la comunitat agrària però es considera com el primer intent per abordar la qüestió agrària des d'un punt de vista global per les institucions europees.

2.1.2 Esclata la crisi de la PAC (1969-1986)

Com a conseqüència de **Mansholt**, tot i la seva no posada en pràctica, es comença a desenvolupar una política que prima l'increment de les explotacions agràries a fi de fer-les viables econòmicament i afavorir la reducció de persones dedicades a l'agricultura. El 1972 es concreten unes directrius adreçades vers: i) modernització de les explotacions agràries, ii) incentivar el cessament de l'activitat agrícola, iii) *informar social i econòmicament als agricultors i afavorir-ne la qualificació professional.*²⁷

No obstant, les regions més riques, amb majors rendiments –com hem vist abans nota 24– segueixen sent les que es beneficien més de les directives agràries. A fi de regular aquests desequilibris es regionalitzen les polítiques estructurals. El 1975, una directiva sobre agricultura de muntanya i zones desfavorides reconeix la dificultat de certes explotacions per arribar als nivells de renda d'altres àrees agrícoles i s'aposta de nou per ajudes compensatòries directes als seus agricultors.

Això no no ajuda pas massa al conjunt de la PAC que produirà una crisi de grans dimensions a la CEE, agreujada amb la incorporació de UK (1973) amb l'especificitat de pagaments suplementaris als seus agricultors i la incorporació de Grècia, Portugal i Espanya (1981-1986) amb estructures eminentment agràries. El camp va perdre protagonisme durant la recessió dels 80 i els mitjans de comunicació es fan ressó de la dada que acusa a les institucions europees d'invertir entre el 70-60% del pressupost de la comunitat en agricultura. Constatació que s'afegeix a la informació de principis dels 90 de que el 80% dels recursos de la PAC s'adreçaven al 20% dels agricultors degut al sistema de recolçament de preus lligat a la productivitat: afavoriment als terratinents.²⁸

2.2 Les bases del DR europeu.

Amb l'**Acta Unica Europea** (1986) s'estableixen els nous fonaments del mercat únic europeu. Aquesta nova iniciativa implicarà, dos anys més tard, la reforma dels fons estructurals europeus i un canvi, per part de la Comissió, en la manera d'entendre el DR: "Futur del Món Rural" (1988).

²⁶ Ibid .- **La Europa verde**, p. 50-52

²⁷ Per primer cop la idea de la informació com a instrument de desenvolupament del sector -prèvia de les TIC em els 90- es reflecteix en les directrius agràries comunitàries. Ibid .- **La Europa verde**, p. 53-54

²⁸ Els països de la Unió han aconseguit passar del 64% del pressupost destinat a Agricultura el 1988 a un 50% el 1996, potenciant-se alhora les accions estructurals i limitant les costoses despeses en manteniment de preus competitiu per produccions excendentàries. Així mateix, la despesa alimentària representa sols el 15% de la despesa d'una família europea davant el 30% que suposava el 1960. En general, es considera que la PAC costa sobre uns 100 Eur/persona/any i cada cop té una major tendència a disminuir la importància de la despesa agrària en el conjunt de polítiques de la Unió.- a: **Evolución de la Política Agrícola Común**.- p. 5-6

2.2.1 La reforma dels fons estructurals i “Futur del Món Rural” (1987-1991)

Les àrees rurals passen de ser tractades com un sector productiu més, a analitzar el desenvolupament de les diferents regions rurals europees. A l'Acta, ja es proposa corregir els principals desequilibris regionals mitjançant un ajustament estructural de les regions menys desenvolupades i la reconversió de les que estan en decadència, territoris rurals inclosos.

El nou reglament de 1988 relatiu a les funcions dels fons amb finalitat estructural preten arribar a aconseguir una planificació estratègica de manera que tots els fons regionals estiguin coordinats entre si i amb les institucions estatals i regionals. Entre els cinc objectius que es proposa abordar n'hi ha un (5b) dedicat exclusivament al **DR**. Encara que restringit exclusivament a zones residuals -17% del territori i 5% de la població UE-. Però el simbolisme es prou evident de que una institució parli del tema per primer cop en un document oficial.

Però el primer text on es parla de manera clara i explícita del DR és el document presentat per la Comissió i titulat “El Futuro del Mundo Rural”²⁹. El seu contingut el podem sintetitzar en tres principis:

- Espai rural de riquesa ambiental, patrimonial i cultural
- Espai rural com espai econòmic amb capacitat d'acollida per la població activa
- Participació de la població de forma directa en el seu desenvolupament

El DR és considerat ja com un punt clau de la Unió i molts dels seus apartats són encara instrument de referència i estan plenament vigents. El DR se li començarà a donar rellevància a la UE a l'eliminar la visió productivista del medi rural i incorporant la visió plurifuncional de l'agricultura.

2.3 El model de DR europeu: Iniciatives *Leader*³⁰ (1991--)

En aquests moments les polítiques de DR esdevindran punts clau en l'acció comunitària. El **Tractat de Maastricht** (1992) serveix de catalitzador de la política de DR comunitària a l'abordar una nova reforma dels fons estructurals: creació dels Fons de Cohesió que pretenien ajudar que les regions més pobres d'Europa es posesin al nivell de les demás. Els països amb marcat caràcter rural podran d'aquesta manera portar a terme accions relacionades amb la millora de les infraestructures i medi ambient.

La política de DR esdevé un element determinant de la cohesió econòmica i social que, per la seva banda, efectuarà una triple funció: productiva, social i ambiental a les zones rurals de la UE. Una política de DR que ha de permetre:

²⁹ **El Futuro del mundo rural : comunicación de la Comisión al Consejo y al Parlamento : documento 7957/88 (agosto de 1988).**- Document no localitzat en el moment de fer el treball. Ens basem en referències secundàries.

³⁰ Sigles en francès de “Relacions entre Activitats de Desenvolupament de l'Economia Rural” a: **Presentación de Leader II** [Unitat Espanyola Observatori Europeu Leader]_p. 1

- Mantenir un nombre suficient d'agricultors
- Diversificar l'ocupació a les zones rurals
- Contribuir a una millor ordenació del territori
- Accentuar el desenvolupament local
- Potenciar la qualitat del medi ambient

Es una política interdisciplinar dins el conjunt de la UE que cobra especial significat en paraules del llavors president de la Comissió, Jacques Delors³¹ :

Necesitamos una política de desarrollo rural más vigorosa. No sólo está en juego la diversidad de nuestras zonas rurales sino el propio equilibrio dentro de la Comunidad. Este declive se ve afectado por el continuo declive del empleo agrario, la diferencia creciente entre los servicios disponibles para la gente y las empresas en las ciudades y en el campo, el éxodo de los jóvenes y el deterioro del medioambiente

La complexitat d'aquesta política queda de manifest quan el Parlament Europeu debat, el mateix any, l'establiment d'un marc adequat de DR europeu. Existien encara una sèrie de problemes que impedié desenvolupar una política de DR adequada³² :

- Disminució de treballs agrícoles
- Disminució de rendes dels agricultors
- Manca d'inversions suficients
- Oportunitats limitades
- Exode continuat de les àrees rurals
- Augment dels problemes mediambientals

Els programes Leader seran la primera iniciativa política de la Comissió que aborda el tema del DR de forma integral. Al llarg dels anys han anat evolucionant i compten fins el moment amb tres programes: Leader I (91-94), Leader II (95-00) i Leader+ (01-06).

2.3.1 *Leader I* (1991-1994)

El Leader I és una iniciativa que es basa en el desenvolupament local de les zones rurals. Es preten generar i atraure l'acció des habitants de les localitats per fer aflorar recursos i activitats. Però és més que una subvenció de programes ja que amb el temps arribarà a ser una metodologia de treball pel DR.

³¹ Text inclós en: QUINTANA, Juan, et al Desarrollo rural en la Union Europea: modelos de participación social.- p. 36

³² idem.- p. 38

Els trets específics dels Leader són³³ :

- **Enfocament territorial** que es basa en els recursos de cada àrea/comarca per respondre millor a les necessitats particulars
- **Enfocament ascendent** ja que la cerca de decisions i sol.lucions es fa de baix a dalt. Es tracta de buscar la participació dels agents locals.
- **Grups d'Acció Local (GAL)** també coneguts com a “partners locals” ,com a instrument de cooperació horitzontal, són socis de caràcter públic, privat ó associatiu representatius de la localitat. La seva finalitat és la d'identificar una estratègia comuna i accions innovadores necessàries per poder aplciar aquestes decisions i gestionar les subvencions amb autonomia i coordinació amb l'administració autònoma competent.
- **Innovació de les accions** promogudes pels beneficiaris finals a fi de que aportin un valor afegit respecte a altres intervencions de la localitat. Es tracta de buscar noves sol.lucions a problemes existents i que es demana que puguin ser aplicables a altres zones.
- **Enfocament integral i multisectorial** que implica contemplar conjuntament les potencialitats dels diferents sectors socioeconòmics de la localitat. Metodologia que incideix en les accions realitzades i resultats previstos en la mesura que afavoreix conjunció de diferents forces.
- **Modalitats de gestió i finançament descentralitzades.** Els propis GAL decideix quins promotors de projectes seran els beneficiaris finals de la subvenció. Influeixa alhora en la flexibilitat del projecte.

No ens consten els resultats concrets dels programes Leader I per la qual cosa pensem que van ser bastant experimentals i no es van arribar a consolidar fins la segona fase amb la nova iniciativa Leader.

2.3.2 *Leader II* (1995-2000)

D'acord amb la positiva experiència que va suposar el Leader I es va endagar un nova inciaitiva de DR: El Leader II. Els objectius del nou programa comprenia:

- Assegurar que el suport per **inciatives significatives de DR de Leader I** es mantinguin
- Fomentar les **activitats innovadores** que serveixin com a model, que puguin ser transferibles, i ilustren les noves direccions que pot prendre el DR
- Mantenir **intercanvis d'experiències** i transmetre el la metodologia emprada a una xarxa europea de DR
- Promoure la **cooperació transnacional** entre projectes desenvolupats localment en arees rurals a fi de que es reflecteixi la solidaritat

³³ **Presentación de Leader II** [Unitat Espanyola Observatori Europeu Leader]

Les regions europees objecte del pla es restringien a: i) zones menys desenvolupades, ii) zones rurals fragils, i iii) zones nòrdiques amb baixa densitat de població. Les mesures subvencionables pel nou Leader consistien en:

- **Adquisició de capacitats** per part dels nous grups (motivació, ensinistrament, estratègia, i cerca de recursos)
- **Programes d'innovació rural:**
 - Suport tècnic al DR
 - Formació professional i ajudes a la contractació
 - Turisme rural
 - Petites empreses, artesans i serveis de proximitat
 - Valoració in situ i comercialització de la producció agrària, silvícola i pesquera local
 - Conservació i millora del medi ambient i de l'entorn
- **Cooperació transnacional** (facilitar la comunicació i desenvolupament de projectes comuns entre agents locals d'almenys 2 estats membres)
- **Xarxa Europea de DR** (creació d'una xarxa de DR constituïda per tots els agents implicats per l'intercanvi d'experiències, i el "know-how" dels diferents projectes, alhora que es facilita assistència tècnica per la cooperació transnacional)

L'aplicació d'aquesta iniciativa es desenvolupa mitjançant programes a cada comunitat autònoma ó regió, comptant per la seva aplicació amb les comarques i els respectius GAL.

El treball en xarxa i l'apertura del món rural mitjançant la transnacionalitat són els trets distintius del Leader II³⁴. La UE va voler que hi hagués una cooperació comarcal, regional, interregional i transnacional que facilités l'intercanvi d'experiències i la generació de sinèrgies, de gran utilitat en un món caracteritzat per tenir unes dinàmiques més lentes que les zones urbanes. L'observatori europeu AEIDL³⁵ i les respectives unitats nacionals s'encarregarien de coordinar aquesta cooperació.

2.3.3 Declaració de Cork (1996)³⁶

Recollint l'experiència anterior amb els diferents programes de DR i la preocupació pel futur de l'agricultura europea la presidència irlandesa del moment impulsa una conferència sobre DR. En la mateixa, s'acorden les propostes que venen a ser les bases del que serà en un futur la política rural integrada de la Unió, seguint el model Leader. I que es sintetitzen en deu punts. (Annex I)

La Declaració de Cork es plantejava en definitiva integrar les polítiques de mercat i el DR. El Comissari –contestat per bona part del sector agrari³⁷- valorava el paper de

³⁴ Les bases del Leader II es poden veure en: **Agricultural Policy and Rural Development. Leader II: Development of disadvantaged rural areas of the European Union [01/98]**. Pel que fa a Espanya l'observatori nacional te la seu a <http://redrural.tragsatec.es>

³⁵ Sigles de: European Association for Information and Local Development. **Agricultural Policy and Rural Development. European Rural Development Network: The Leader European Observatory** [01/98]

³⁶ **Declaration de Cork: un millieu rural vivant 9 novembre 1996 [LEADER magazine n°13 - invierno 1997]** i en versió espanyola: **La Declaracion de Cork: hacia una política integrada de desarrollo rural**

l'agricultura en el DR considerant el caràcter multifuncional i reconeixent la seva importància en la configuració de l'espai al contribuir a mantenir el teixit social i econòmic de les zones rurals, conservar el medi i diversificar les activitats. Des de llavors la integració de polítiques que contemplesin la interrelació entre l'agricultura, societat rural i el medi ambient va ser constant en els diferents forums europeus ³⁸.

2.3.4 *Leader* + (2001-2006)

Des de l'any 1997 –amb efectes pel 2000– la UE té davant seu una estratègia política de gran envergadura com és l'anomenada **Agenda 2000** ³⁹, la qual té com objectiu principal preparar la Unió davant els seus majors reptes de futur: el reforç de les seves polítiques i l'adhesió de nous estats en un marc financer rigorós. D'aquesta iniciativa general es promouen quatre sectors amb un paquet legislatiu important i estretament vinculats entre si: i) reforma de la PAC, ii) reforma de la política estructural, iii) instruments de preadhesió, iv) nou marc financer.

Com es veu, la política agrícola segueix sent clau per les institucions comunitàries i es busquen uns objectius força importants: i) augmentar la competitivitat dels productes agrícoles en el mercat interior i mundial, ii) integrar consideracions mediambientals i estructurals en l'aplicació de la PAC, iii) garantir ingressos justos als agricultors, iv) simplificar la normativa agrícola i descentralitzar la seva aplicació, v) millorar la seguretat alimentària, vi) millorar la posició de la unió en el marc de l'Organització Mundial del Comerç (OMC) i, vii) estabilitzar la despesa agrícola a nivells de 1999 ⁴⁰.

La PAC ha de poder garantir a llarg termini l'agricultura en un entorn rural viu. Per això els destinataris d'aquesta política comunitària no són tant sols els productors agraris sinó el conjunt de la població rural, els consumidors i la societat en un conjunt. Una política que es proposa contribuir a mantenir un model específic d'agricultura com a part del patrimoni europeu, de naturalesa multifuncional, sostenible i orientat a la qualitat: el **model europeu d'agricultura** ⁴¹.

El “paquet agrícola” de l'Agenda es completa amb un reglament de **DR** ⁴² que es configura com a **segon pilar de la PAC** i que preten garantir el futur de les zones rurals europees. El nou model de DR es basa en tres principis ⁴³:

³⁷ La Declaració va ser rebuda amb certa inquietud per part dels agricultors ja que el document feia referència a reajustos de la PAC i el canvi de la política de preus per les ajudes directes. Molts van interpretar que Europa perdia la confiança en la seva agricultura abandonant les zones menys competitives i traslladant-se la PAC a una indefinida “política rural” a: VILALTA SEBASTIA, Miquel; MIGUEL DE DIEGO, José Luis.- *La contribución de la agricultura y los agricultores al desarrollo rural*.- p. 418

³⁸ BARDAJI AZCÁRATE, Isabel.- *Agricultura y desarrollo rural*.- p. 144-145

³⁹ El contingut de l'Agenda 2000 queda ben explicat a web que promou l'organ SCADPlus de la Unió: **Agenda 2000** L'estratègia seguida pels 10 països candidats a entrar a la Unió Europea: Bulgària, Chèquia, Estonia, Hongria, Letònia, Lituània, Polònia, Rumania, Eslovàquia, Eslovènia coneguts per PECOS es pot seguir a: **Política regional.**

El reto de la ampliación

⁴⁰ Aquests objectius han de garantir una agricultura multifuncional, sostenible, competitiva i present a tot el territori europeu; que sigui capaç de conservar el paisatge, mantenir l'espai natural i contribuir a la vitalitat del món rural; i respondre a les preocupacions i exigències dels consumidors de matèria de qualitat i seguretat dels aliments, protecció mediambiental i benestar dels animals, a: **Agenda 2000. Reforma de la política agrícola comú (PAC)**

⁴¹ Les característiques d'aquest model es plantegen a: **Reforma de la PAC: una política para el futuro, El Modelo rural europeo** [LEADER Magazine N°25 - Invierno 2000-2001]

⁴² Reglament CE 1257/99. El reglament sobre ajuda al desenvolupament rural i mesures complementàries es pot trobar a: **Desarrollo Rural. Legislación comunitaria.**

- **Multifuncionalitat:** reconeixement de l'ampli ventall de serveis que ofereixen els agricultors que donen resposta a la demanda de la societat en general, inclòs el patrimoni rural alhora que es contribueix a crear fonts alternatives d'ingressos.
- **Enfocament multisectorial:** desenvolupar una nova economia rural creant noves fonts d'ingressos i d'ocupació, desenvolupant serveis rurals i conservant el paisatge i patrimoni rural.
- **Eficiència:** es lograrà amb l'aplicació de programes estratègics i integrats, la simplificació amb una legislació transparent i accessible, flexibilitat de les mesures a adoptar en base al principi de subsidiarietat

I vol aconseguir tres grans objectius:

- Recolçament a un sector agrari i forestal viable i sostenible situat al cor de la comunitat rural
- Desenvolupar les condicions territorials, econòmiques i socials necessàries per mantenir la població rural a partir d'un enfocament sostenible
- Mantenir i millorar el medi ambient, paisatge i patrimoni natural a les zones rurals

Dins la política de reforma estructural de la UE es proposa una major concentració de les seves accions, i que determina que es passin a tenir de 13 a 4 iniciatives comunitàries pel període 2000-2006: INTERREG (cooperació transfronterera), **LEADER (desenvolupament rural)**, EQUAL (lluita contra la discriminació en l'accés al mercat laboral) i URBAN (recuperació de ciutats i barris en crisi).

Com hem vist, el DR torna a ser protagonista tant pel que fa a la reforma de la PAC com a les iniciatives comunitàries seleccionades com a prioritàries per la Unió.

Ara, amb el títol *Leader + "Integración de las acciones para el desarrollo de la economía rural"*⁴⁴ es constitueix aquesta nova iniciativa de DR que és hereva de les seves antecedents però que té alguns trets diferencials:

Principis que es mantenen:

- Perspectiva ascendent: la iniciativa local és la responsable de proposar i executar els projectes en el marc Leader + amb el suport dels col·laboradors privats
- Perspectiva territorial i a escala de les intervencions
- Caràcter integral de les accions
- Naturalesa pilot es complementaran amb els programes de DR
- Iniciatives vàlides cal que puguin intercanviar-se entre grups GAL, regions i a nivell transnacional

⁴³ **Desarrollo rural**

⁴⁴ El contingut de la iniciativa Leader+ es pot estudiar al site Rural Europe creat específicament per la Unió i en particular a: **Leader+: iniciativa comunitaria de desarrollo rural (2000-2006)**, i per l'anàlisi comparativa entre iniciatives Leader es pot consultar: **Resultats de la reunió informativa sobre la iniciativa Leader+, organitzada per la direcció general d'agricultura de la Comissió Europea (Brusel·les, 1 de desembre 1999)** del Patronat Català Pro Europa. Leader+ ha elaborat un ampli material documental sobre avaluació i seguiment: **Desarrollo rural: evaluación y seguimiento**; i a nivell didàctic presentacions sobre l'evolució, significat i contingut del programa **Leader, de una iniciativa a un método. Guia Pedagógica del Planeamiento Leader**. [docum powerpoint]

Principis que són novetat:

- Aplicació de la iniciativa a totes les zones rurals: no es limita a zones amb dèficits com en els Leader anteriors.
- Finançament amb FEOGA-Orientació: millora la gestió financera ja que no cal compartir presuposts amb altres fons comunitaris
- Xarxa Leader s'obre a tots els actors del medi rural inclús fora de la UE
- Es crea un "Comité de Pilotatge" a escala comunitària responsable de coordinar les diferents administracions implicades en la iniciativa

Els diferents GAL que optin a un projecte han de determinar una estratègia a seguir que complirà els requisits següents::

- **Integració** dins una visió global del territori amb un tema central característic de la seva identitat i aptituds. Els temes considerats d'interès per la Comissió es basen en entorn quatre accions claus:
 - **Noves tecnologies de la informació.** Les TIC juguen un paper fonamental en mantenir activitats alternatives a l'agrícola. La Telemedicina ja ha jugat un paper important en hospitals regionals francesos connectats amb hospitals universitaris.
 - **Qualitat de vida:** serveis de proximitat (ensenyament, salut, escoles-bressol), serveis a pimes (comptabilitat, parcs tecnològics) ó serveis d'integració de les dones al món laboral.
 - **Valorització de productes locals:** facilitar l'accés de les petites estructures de producció.
 - **Valorització dels recursos naturals i culturals.**
- Es considerarà prioritari una estratègia al voltant d'un o varis d'aquests temes i que prioritzin dues categories de població: joves i dones.
- **Coherència amb el territori:** cal demostrar la viabilitat econòmica del projecte i el seu caràcter sostenible. Presentar la percepció del futur del territori: especialització de l'activitat econòmica, diversificació d'activitats. Viabilitat econòmica: demostrar que es disposen recursos o el compromís de finançament local i regional. Sostenibilitat: possibilitat de continuar l'activitat amb finançaments alternatius al comunitari
- **Caràcter pilot i experimental:** buscar mesures de DR originals i innovadores que contribueixin al desenvolupament de la política de DR de la Unió.
- **Transferibilitat** dels mètodes experimentats a la resta de territoris
- **Complementarietat** amb la política de DR.

El territori objecte d'un projecte Leader+ ha de ser de dimensions reduïdes (100.000 hab amb densitat de 100-150 h/km²) i amb un llinar de 20.000 hab per zona.

La Comissió buscarà la **cooperació entre territoris rurals** bé d'un mateix estat membre (cooperació interterritorial) ó de varis estats membres o de tercers països (cooperació transnacional). Aquesta cooperació ha de permetre la realització d'una acció comuna en una mateixa estructura. Es buscarà tanmateix, la **integració en xarxa de tots els territoris rurals de la Unió Europea** siguin o no beneficiaris de Leader+. Els membres de Leader hauran de participar activament en l'estructura nacional de cada nucli Leader portant a terme accions d'investigació, anàlisi d'informació sobre bones pràctiques susceptibles de ser transferides, animació a la xarxa, organització d'intercanvis d'experiències i coneixements tècnics, assistència tècnica per la cooperació pròxima i transnacional.

3 El DR i les TIC a la Unió Europea

De bon principi hem vist com les institucions europees es preocupen per la tecnologia aplicada a la agricultura. Delors ja preconitza aquest importància i les hi adjudica un paper clau en el futur de la Unió (p. 2). El paper destacat de la tecnologia aplicada a la agricultura no ha minvat pas, ans al contrari, es configura com un dels factors clau de la recerca de la UE.

Signifiquem només el paper que estàn jugant actualment els programes marc I+D en el si dels països de la Unió gestionats per l'agència CORDIS. Actualment ja en el Vè (1998-2002) suposen una acció coordinada i selectiva per punts clau en la recerca, que es desenvolupen ens els plans nacionals respectius.⁴⁵

Pel que fa a l'agricultura de la UE significarem la Conferència de Versailles del 2000 en que es debaten les accions clau, sota la iniciativa comunitària ERA (European Research Area), que cal implementar pel que fa a la recerca agroalimentària.

En el report resultant es fan importants reflexions sobre tot pel que fa a la globalització que fa que Europa estigui pitjor situada davant els Estats Units en les àrees clau pel que fa al que s'anomena "3ª revolució industrial"⁴⁶. La recerca és una de les claus però a Europa es pateix una fragmentació i certa descoordinació entre països i les polítiques comunitàries, sobre tot arran de la crisi de EEB.⁴⁷ La implementació de les TIC poden ajudar a millorar la eficiència i competitivitat de la recerca europea.⁴⁸

Les recomanacions d'aquesta conferència concorden amb les directrius emanades per la nova política agrària comunitària: i) desenvolupar una recerca integrada i multifuncional que serveixi a la nova PAC, ii) genòmica, iii) mediambient, iv) sanitat alimentària, v) interdisciplinarietat dels projectes.

Dins el DR, la recerca també té un paper important. Leader ha possibilitat la creació de vincles entre els investigadors – territoris rurals, que els porten a interessar-se per aquests territoris i a redescobrir-los i, investigadors – agents locals entre altres. Els investigadors de DR han abordat el problema de les necessitats de coneixements locals i l'oferta de recerca creant lligams estratègics que han redundat en benefici mutu i on la participació a través de la xarxa ha tingut un rendiment considerable.⁴⁹

⁴⁵ Capítol bibliogràfic hi ha adreces per accedir als documents marc més importants.

⁴⁶ **Agricultural Research in the European Research Area** p. 9. A la mateixa pàgina s'explica que els USA han invertit en recerca 12 milions EUR més l'any 92, 60 milions EUR més l'any 98 i 70 milions més EUR el 99 que Europa.

⁴⁷ **Ibid** p. 15

⁴⁸ "Improvements in communication are essential if we are to increase collaboration in agricultural research in Europe. Improvements in infrastructure, particularly databases accesible to all, information technology in general, and environmental observatories are vital." *Science and Governance* / Hervieu.- **ibid** p. 20. "Special attention should be paid to the development and use of electronic networks, an infrastructure necessary to the new fields of research that are now opening up and which provides enormous opportunities to improve all agricultural research, by improving communication and collaboration and facilitating the remote operation of instruments. ... the establishment of information and communication technology networks with common systems and interfaces. The sharing of information is also critical to the development of greater research co-operation in Europe. Electronic networks are the key, providing possibilities of information storage and dissemination to scientists all over Europe." *Infrastructures* / Marion Guillou.- **ibid** p.34

⁴⁹ **Investigación, transferencia y adquisición de conocimientos para el desarrollo rural** p. 43

La relació de les TIC amb l'agricultura no és un fenomen actual. La necessitat d'informació per part dels habitants de les zones rurals ha estat des de sempre necessària i ja des dels anys 80 podem veure com comencen a evolucionar les primeres eines de gestió informatitzada i a partir dels 90 la implementació de les xarxes suposa un nou pas en aquesta relació. En principi podem distingir dos tipus de TIC aplicades a l'agricultura: a) TIC que tenen relació directa amb el sector agropecuari, b) TIC que suposen un valor afegit a les activitats del sector primari.

Les TIC agropecuàries són aquelles que estan directament relacionades amb els principis bàsics que condicionen el nou mercat agrari: i) competitivitat, ii) condicions locals, iii) sostenibilitat, iv) bones pràctiques agràries. Es a dir, que la bona gestió de la pràctica agrícola suposa la necessitat de l'obtenció d'informació i tecnologia adequada per part de l'agricultor i que aquestes se li facin arribar de la forma més eficaç possible. Aquest procés de transferència tecnològica només el poden realitzar les TIC. Es pot dir que el desenvolupament de l'agricultura moderna vindrà condicionat per la capacitat de disposar de les dades bàsiques a nivell d'explotació, sigui quin sigui el sistema de producció que es practiqui.⁵⁰

La millora de la informació i transferència tecnològica es pot efectuar a través de diferents sistemes d'informació de gestió orientats a la pràctica agrària:

- **Bases de dades** que facilitin informació sobre temes agraris i geogràfics –clima– així com d'estadístiques de superfícies i rendiments de cultius
- **Models de simulació** de desenvolupament de cultius capaços de predir, en base a unes condicions agroclimàtiques concretes, l'evolució d'un cultiu a partir d'un moment determinat, en funció de les característiques climàtiques previsibles i les pràctiques agrícoles que s'adoptin. Es possible avaluar diferents alternatives abans d'adoptar una decisió.
- **Sistemes experts.** Constitueixen un mitjà ideal per comunicar coneixements a l'agricultor, amb l'avantatge de reduir costos de formació per part d'especialistes.
 - - **d'assessorament**, tenen per objectiu substituir l'expert humà en la resolució de problemes específics. Basats en intel·ligència artificial, es destinen a resoldre problemes concrets utilitzant el mateix procés que utilitzaria un especialista. Tenen capacitat de raonament, d'utilitzar informació incerta o parcial, distingir entre informació necessària o no i explicar el procés de raonament seguit per l'obtenció de sol·lucions.
 - - **integrats**, proporcionen recomanacions per un determinat cultiu en diferents especialitats de forma coordinada i seguint el desenvolupament real del mateix en una explotació concreta.

Les TIC rurals amb valor afegit. Són aquelles que suposen un plus en l'activitat agrària habitual i són un dels instruments bàsics que ha utilitzat al UE per desenvolupar la seva política de DR. Des del Leader I en els sectors de turisme i formació fins als Leader II i Leader+ amb les xarxes regionals i transnacionals la UE ha desenvolupat

⁵⁰ DOMINGUEZ VIVANCOS, Alonso. Las nuevas tecnologías de la información al servicio de la agricultura

polítiques d'implementació de les tecnologies, sobre tot les de xarxa, en els àmbits rurals. Distingim quatre tipus de programes TIC en el marc Leader⁵¹ :

➤ *TIC que reforcen activitats existents*

A banda de reforçar les tasques agrícoles abans esmentades també suposaran una ajuda en la gestió i planificació de l'activitat econòmica del territori amb les entitats professionals i financeres així com la comercialització dels productes. Les TIC poden ajudar a ampliar els mercats de les pimes rurals i millorar els rendiments a través del teletreball i comerç electrònic. L'àbast d'actuació és global: sectors primari, secundari i el turisme principalment dins els serveis.

➤ *TIC que possibiliten l'adopció de noves oportunitats*

L'adopció del teletreball pot suposar un mitjà per augmentar la productivitat i la flexibilitat, com a instrument de desenvolupament del territori o senzillament per compatibilitzar millor la vida familiar amb la laboral. Es convenient crear estratègies per atraure capital local ó extern per la creació d'ocupació, i per fomentar treball cooperatiu.

➤ *TIC que desenvolupen serveis de proximitat*

El ciutadà/usuari requereix uns serveis públics adequats que permetin realitzar gestions administratives a distància tot i garantint l'eficàcia del servei, reducció de costos, ampliació de la gamma ofertada i l'ampliació de la disponibilitat (serv. 24 h.). Les TIC possibiliten també la descentralització dels serveis a zones allunyades –dispersió de la població en entorns rurals.

➤ *TIC que promouen xarxes territorials de comunicació*

La connexió en xarxa suposarà la millora de les comunicacions i l'accés a la informació de tots els participants. Es possibilita l'estímul de cooperacions, compartir coneixements i idees, promoure col.laboracions amb agents econòmics i socials i un enriquiment d'activitats potencials en perspectiva inmillorables. El poc desenvolupament de la connectivitat en zones rurals condiona l'evolució de les xarxes rurals.

A nivell agrari cal apuntar l'experiència dels *Carrefours*⁵² ó punts de trobada europeus que van començar a establir-se a partir de 1988 per diferents territoris de l'àmbit rural europeu amb la idea d'apropar la informació comunitària a les comunitats rurals. Actualment tots els carreforus estan en xarxa i possibiliten un gran interconnectivat. Els objectius són:

- Oferir a la població rural informació sobre les polítiques comunitàries i l'ajuda dels programes comunitaris
- Estimular el debat i fometnar l'associació de diferents grups del medi rural
- Facilitar l'intercanvi d'informació i experiència entre zones rurals de la UE
- Transmetre informació a la Comissió Europea sobre la dinàmica de la regió

⁵¹ Las tecnologías de la información al servicio del desarrollo rural., i El desarrollo rural en la sociedad de la información

⁵² A unique network. The carrefours in brief. Agricultural Policy and Rural Development. Rural Carrefours. European Union information and coordination centres in rural areas

L'observatori Leader, que coordina els diferents GAL europeus constitueix ara la xarxa institucional més important a nivell de DR europeu, desenvolupant una gran activitat informativa i coordinadora a través del seu site: <http://www.rural-europe.aeidl.be>⁵³

⁵³ Agricultural Policy and Rural Development. European Rural Development Network. The Leader European Observatory

ANYS DESENVOLUPAMENT RURAL (DR)

SOCIETAT INFORMACIO (SI)

[TAULA 1]

		(*) Docs.Institucionals
1991	*Leader I (1991-1994)	
1992	Tractat de Maastricht 1ª Reforma de la PAC. Es creen els certificats de denominació d'origen UE	
1993	Supressió controls veterinaris entre països UE	*Llibre Blanc "Delors"
1994	*Leader II (1995-2000)	*Informe "Bangemann"
1995	*Informe sobre una nova estratègia agrària (Comissió pel Consell Madrid)	
1996	*Conferència de Cork *Resolució política rural i creació carta rural europea (Parlament Europeu) *1er Informe de Cohesió on la Comissió planteja un nou enfocament integrat i multisectorial del Desenvolupament Rural	*Llibre verd "Vivir y trabajar en la SI"
1997	Tractat d'Amsterdam Agenda 2000 (Consell de Berlin) Crisi Vaques Boges. 1er Pla d'acció Encefalopatífes Espongiformes (EEB) Es crea una nova Dir.Gen.Sanitat i Protecció Consumidor i una Oficina Alimentària i Veterinària	*Comunicació "La cohesión y la sociedad de la información" *Establiment del programa "Sociedad de la Información" *Llibre verd "Convergencia de los sectores de telecomunicaciones, medios de comunicación y tecnologías de la información y sobre sus consecuencias para la reglamentacion"
1998	Es fixen normes comunes relatives als control veterinaris en la UE Inici del Programa PHARE pel període preadhesió països candidats europa central i oriental (PECOS)	*Informe "Oportunidades de empleo en la Sociedad de la Información"
1999	Inici dels programes ISPA i SAPARD (instrument agrícola de preadhesió per PECOS) *Nou Reglament sobre ajuda al Desenvolupament Rural (vigent)	*Llibre verd "La información del sector público: un recurso clave para Europa"
2000	2ª Reforma de la PAC (acords Agenda 2000) *Llibre blanc de Seguretat Alimentària *Leader+ (2001-2006) Inici negociacions agrícoles Organització Mundial del Comerç (OMC) «ronda del mileni».	*eEurope "La sociedad de la información para todos" *"Estrategias para la creación de empleo en la sociedad de la información" (document Comissió) *Programa plurianual comunitario de estímulo al desarrollo y al uso de contenidos digitales europeos en las redes mundiales y fomento de la diversidad lingüística en la sociedad de la información (Decisió Consell) *eEurope 2002: puesta al dia (Consell Niça, Desembre)
2001		*eEurope 2002: impacto y prioridades (Consell Estocolm, Març) *Ayudar a las pyme a pasar a la fase digital: eEurope GoDigital *eEurope 2002: evaluacion comparativa: acceso de la juventud europea a la era digital *eEurope 2002: creación de un marco comunitario para la explotación de la información del sector público
2002	*Hacia una agricultura sostenible (document Comissió) Aprovació reglament creació Autoritat Europea de Seguretat Alimentària. *Revisió Intermijta PAC	*Informe de evaluación comparativa de la acción eEurope (eEurope 2002) *eEurope 2005: una sociedad de la información para todos (Sevilla, Juny)

Un tema clau en TIC són les aplicacions de comerç electrònic que, en agricultura, no deixen d'estar poc desenvolupades, com en la resta d'àmbits de la societat europea. Hi ha un ampli ventall de possibilitats per poder fomentar els negocis agraris a la xarxa i posar els mercats agropecuaris europeus al nivell dels americans.⁵⁴

Previ a la introducció d'infraestructures de TIC és convenient analitzar la demanda dels sectors i els tipus d'organitzacions implicats en cada comunitat rural, i comprovar l'adequació de les tècniques, competències i capacitats de cada territori. Les polítiques de TIC, en definitiva, han d'estar integrades en altres que tinguin com a finalitat la millora de l'entorn organitzatiu i socioeconòmic de les àrees rurals objecte d'estudi.

4 Conclusions

La SI i el DR són dues de les polítiques clau de la UE. Ambdues han sofert grans canvis en les darreres dècades (Vegis Taula 1) que han modificat la manera d'entendre i de viure en els respectius àmbits de la societat europea. Cap els anys 90 esclata el nou lliberalisme que a nivell econòmic s'estava imposant des de feia temps i que ara arriba a afectar amb nombrosos canvis estructurals en la vida contemporània que dona peu al que anomenem **globalització**.

En aquest context d'economia i societat globalitzada evolucionen ambdues polítiques europees que tenen força similituds, postser perquè estan condicionades per la mateixa cointura.

Tant en DR com en SI es parla del "**model europeu**", el qual s'ha d'entendre en contraposició als USA (neoliberalisme salvatge vs neoliberalisme amb vocació "social"). Majó ens indica les característiques del model europeu de SI que té com a fonament el llibre blanc de Delors.I, la Comissió Europea, en la seva política **Leader** explicita el model rural europeu com a línia de futur. Ambdós models tenen una sèrie de similituds:

- **Sostenibilitat:** equilibri que ha d'orientar les actuacions que es portin a terme en les accions polítiques europees. Desenvolupament econòmic que no entri en contradicció amb el malbaratament dels recursos energètics i ambientals de que disposem.
- **Competitivitat:** aprofitar les noves eines que ofereix la tecnologia mitjançant accions per promoure la innovació i la recerca en tots els àmbits, especialment els claus que poden obrir un nou espai pel desenvolupament de la societat europea.
- **Diversitat:** Europa no és un espai tancat i únic. Moltes realitats nacionals i geogràfiques s'aixopluguen sota el concepte europeu. La riquesa i la potencialitat europea recau en la potenciació de la diversitat dels pobles i les seves maneres de fer: la pluralitat cultural europea.
- **Cohesió social:** els avenços que es produeixin han de ser compartits per tothom. No hi ha d'haber fractura social produïda pels canvis que es produeixin. Cal promoure alhora la participació de tothom en l'aplicació de les noves polítiques

Societat de la informació i Desenvolupament rural són polítiques paral·leles que tenen el mateix objectiu de servei a la comunitat de ciutadans europeus i que convergeixen en els

⁵⁴ WILSON, Paul.- An overview of developments and prospects for e-commerce in the agricultural sector

mètodes a seguir per superar amb èxit l'era postindustrial en la que estem inmersos. *Leader* i *eEurope* són dues “marques” europees que requereixen del major nombre de sinèrgies per portar a terme els seus objectius i el model europeu desitjat. Ens inviten a tots, sector privat, públic i societat en general a participar-hi.

5 Bibliografia

Capítol 1

Fonts Cronològiques

Information Society Policy - An Overview and History

http://europa.eu.int/information_society/newsroom/library/referencedoc/Information%20Society2.pdf

Cronologia SI 1999-2002

http://europa.eu.int/information_society/eeurope/news_library/documents/index_en.htm

Cronologia SI 1993-2000

http://europa.eu.int/ISPO/basics/i_history.html

Ayudar a las pyme a pasar a la fase digital: eEurope GoDigital [COM(01) 136 final]

13.03.2001

(en paper a CDE-UAB)

Balance de las acciones emprendidas por la presidencia para la puesta en practica del Plan de acción eEurope (1.12.00)

http://europa.eu.int/information_society/eeurope/news_library/pdf_files/indicdoc_es.pdf

La cohesión y la sociedad de la informacion: comunicación de la comision

[COM(97) 7 final] (en paper a CDE-UAB)

Crecimiento, competitividad, empleo: retos y pistas para entrar en el siglo XXI.

Libro Blanco.- Luxemburgo : Oficina Publicaciones Oficiales de las Comunidades Europeas, 1994.- 180 p.

Decision del Consejo por la que se adopta un programa plurianual comunitario para estimular el establecimiento de la sociedad de la información en europa

(Programa “Sociedad de la Información”) [COM(97) 460 final] (en paper a CDE-UAB).- Ara és programa IST: <http://www.cordis.lu/ist/home.html>

Decisión del consejo por la que se adopta un programa plurianual comunitario de estímulo al desarrollo y al uso de contenidos digitales europeos en las redes mundiales y fomento de la diversidad lingüística en la sociedad de la información
[COM(00) 323 final] 24.05.2000
(en paper a CDE-UAB)

Europa y la sociedad global de la información : recomendaciones al Consejo Europeo.- Bruselas : [s.n.], 1994.- 35 p.

Europe and the global information society: recommendations to the European Council
<http://europa.eu.int/ISPO/docs/basics/docs/bangemann.pdf>

eEurope: una sociedad de la información para todos
http://europa.eu.int/information_society/newsroom/library/referencedoc/eEurope_sp.pdf
Futllet informatiu

eEurope: una sociedad de la información para todos. Consejo Europeo de Lisboa, 23-24 marzo 2000 [COM(99) 687]
http://europa.eu.int/information_society/eeurope/news_library/pdf_files/spanishreally.pdf

eEurope 2002: creación de un marco comunitario para la explotación de la información del sector público [COM (01) 607 final]
http://europa.eu.int/information_society/eeurope/news_library/new_documents/public_sector/public_sector_es.pdf

eEurope 2002, puesta al día Consejo Niza, 7-8 Diciembre 2000
http://europa.eu.int/information_society/eeurope/news_library/pdf_files/update_es.pdf

eEurope 2002: impacto y prioridades [COM (2001) 140 final] 13.03.2001
http://europa.eu.int/information_society/eeurope/news_library/pdf_files/impact_es.pdf

eEurope 2002: Accessibility of Public Web Sites and their Content
http://europa.eu.int/information_society/eeurope/news_library/pdf_files/communication_accessibility_en.doc

eEurope 2002: evaluación comparativa: acceso de la juventud europea a la era digital [SEC (01) 1583]

http://europa.eu.int/information_society/eeurope/news_library/documents/education_staff_paper/education_es.pdf

eEurope 2005: una sociedad de la información para todos.- Plan de acción que se presentara con vistas al Consejo Europeo de Sevilla, 21-22 junio 2002 [COM(2002) 263 final]

http://europa.eu.int/information_society/eeurope/news_library/documents/eeurope2005/eeurope2005_es.pdf

http://europa.eu.int/eur-lex/es/com/cnc/2002/com2002_0263es01.pdf

Estrategias para la creación de empleo en la sociedad de la información: comunicación de la comisión [COM(00) 48 final] 4.02.2000

(en paper a CDE-UAB)

Green Paper: Living and working in the information society: People first

http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc-dial/info_soc/green/green_en.pdf

Libro verde: Vivir y trabajar en la Sociedad de la información: Prioridad para las personas (en paper a CDE-UAB)

La información del sector público: un recurso clave para europa. Libro verde sobre la información del sector público en la sociedad de la información [COM(98) 585 final]

ftp://ftp.cordis.lu/pub/econtent/docs/gp_es.pdf

Informe de evaluación comparativa de la acción Eeurope (eEurope 2002) [COM (02) 62 final]

http://europa.eu.int/information_society/eeurope/news_library/new_documents/benchmarking/benchmarking_es.pdf

Libro verde sobre la convergencia de los sectores de telecomunicaciones, medios de comunicación y tecnologías de la información y sobre sus consecuencias para la reglamentación. En perspectiva de la sociedad de la información. [COM(97) version 3]

<http://europa.eu.int/ISPO/convergencegp/97623es.pdf>

Libro verde sobre la convergencia de los sectores de telecomunicaciones, medios de comunicación y tecnologías de la información y sobre sus consecuencias para la reglamentación. En perspectiva de la sociedad de la información. [COM(97)] 623 final] (en paper a CDE-UAB)

Majó, Joan. **La Unió Europea i la Societat de la Informació** a *Informe de la comunicació a Catalunya 2000*.- Bellaterra : Institut de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona, 2000.- p. 311-319.

Oportunidades de empleo en la sociedad de la información: explotar el potencial de la revolución de la información [COM(98) 590 final
(en paper a CDE-UAB)

Progresos realizados en las acciones de eEurope. Informe de los servicios de la Comisión
http://europa.eu.int/information_society/europe/news_library/pdf_files/staffpaper_es.pdf

Seguridad de las redes de información: propuestas para un enfoque político europeo (Jun. 01)
http://europa.eu.int/information_society/europe/news_library/pdf_files/execsum_es.pdf

Seguridad de las redes y de la información: propuestas para un enfoque político europeo (Jun 01)
http://europa.eu.int/information_society/europe/news_library/pdf_files/netsec_es.pdf

La sociedad de la información: Información, educación, cultura
http://europa.eu.int/comm/dg10/publications/brochures/move/infoeduc/infso/txt_es.html

Capítol 2

Agenda 2000: Consolidación de la Unión y preparación de la ampliación
http://europa.eu.int/comm/agenda2000/index_es.htm

Agenda 2000. Reforma de la política agrícola común (PAC)
<http://www.europa.eu.int/scadplus/leg/es/s60002.htm>.

Agenda 2000. Por una Unión más fuerte y más amplia
<http://www.europa.eu.int/scadplus/leg/es/s60001.htm>.

"La agricultura ecológica -Guía sobre la normativa comunitaria"
http://europa.eu.int/comm/agriculture/qual/organic/brochure/abio_es.pdf

Agricultural Policy and Rural Development. Leader II: Development of disadvantaged rural areas of the European Union [01/98]
<http://www.rural-europe.aeidl.be/rural-en/euro/p.1-1.htm>

"La aportación de LEADER : Panorama de la diversidad nacional" [working documents and case studies]

<http://www.rural-europe.aeidl.be/rural-en/plr/mainstream/jou-es.doc>

BARDAJI, Isabel; MORENO, Carlos.- **La Europa verde.**- Pamplona : Salvat, 1987.- 95 p.

BARDAJI, Isabel; MORENO, Carlos.- **La Política Agraria Común (PAC).**- Madrid : Mundi Prensa, 1988.- 126 p.

BARDAJI AZCÁRATE, Isabel;.- *Agricultura y desarrollo rural.*- a: RAMOS REAL, Eduardo.- **El desarrollo rural en la agenda 2000.**- Madrid : Mapa, 1999.- p. 133-147

"Comunicación de la Comisión a los Estados miembros de 14 de abril de 2000 por la que se fijan orientaciones sobre la iniciativa comunitaria de desarrollo rural (Leader+)"

http://europa.eu.int/comm/agriculture/rur/leaderplus/comu/139_es.pdf

Cooperación transnacional: las enseñanzas de LEADER II [INFO LEADER N°83 12/2000]

<http://www.rural-europe.aeidl.be/infolead/il83es.pdf>

Declaration de Cork: un milieu rural vivant 9 novembre 1996 [LEADER magazine n°13 - invierno 1997]

<http://www.rural-europe.aeidl.be/forum/forum2/corde-fr.htm>

La Declaración de Cork: hacia una política integrada de desarrollo rural

http://www.rural-europe.aeidl.be/dossier_p/es/dossier/cork.pdf [esp]

Desarrollo rural : de los fundamentos a la aplicación ; José Sancho Comíns (coord.) ; Juan Ignacio Quintana Cavanillas... [et al.].- Madrid : Paraninfo : Thompson Learning, cop. 2002

Desarrollo rural: evaluación y seguimiento

http://europa.eu.int/comm/agriculture/rur/eval/index_es.htm

Desarrollo Rural. Legislación comunitaria [inclou Reglament CE 1257/99]

http://europa.eu.int/comm/agriculture/rur/leg/index_es.htm

Desarrollo rural [fact-sheet]

<http://europa.eu.int/comm/agriculture/publi/fact/policy/an4.es.htm>

Desarrollo rural. El desarrollo rural como política vital .- [fact-sheet].- Comissió Europea, Dirección General de Agricultura - Edició 12/98.- 8 p.

Especial conferencia de Cork: un medio rural vivo [LEADER magazine n°13 - invierno 1997]

<http://www.rural-europe.aeidl.be/rural-es/biblio/cork/intro.htm>

Evolución de la política agrícola común

http://europa.eu.int/comm/dg10/publications/brochures/move/agri/pac/txt_es.html

Evolución de la política agrícola común ; [Comisión Europea. División Publicaciones].- Luxembourg : Oficina de Publicaciones Oficiales de las Comunidades Europeas, cop. 1996 .- 1 full pleg.

El Futuro del mundo rural : comunicación de la Comisión al Consejo y al Parlamento : documento 7957/88 (agosto de 1988).- Madrid : IRYDA, 1988.- 149 p.

Hacia una agricultura sostenible: La Comisión presenta la revisión intermedia de la política agrícola común de la UE.- DN: IP/02/1026 .- Date: 10/07/2002

http://europa.eu.int/rapid/start/cgi/guesten.ksh?p_action.gettxt=gt&doc=IP/02/1026|0|R APID&lg=ES&display=

Integrar las enseñanzas de LEADER en las políticas rurales [working documents and case studies]

<http://www.rural-europe.aeidl.be/rural-en/plr/mainstream/main-es.doc>

Leader, de una iniciativa a un método. Guía Pedagógica del Planeamiento Leader.
[docum powerpoint]

http://www.rural-europe.aeidl.be/dossier_p/es/contents.htm

LEADER II: más de 900 beneficiarios [INFO LEADER N.62 - 6/98]

<http://www.rural-europe.aeidl.be/infolead/il62es.pdf>

Leader+ Catalunya

http://europa.eu.int/rapid/start/cgi/guesten.ksh?p_action.gettxt=gt&doc=IP/01/1231|0|R APID&lg=FR

http://europa.eu.int/rapid/start/cgi/guesten.ksh?p_action.getfile=gf&doc=IP/01/1231|0|AGED&lg=ES&type=PDF

Leader+ España

http://europa.eu.int/comm/agriculture/rur/leaderplus/es/index_es.htm

Leader+ España 2000-2006 (Francés)

http://europa.eu.int/comm/agriculture/rur/leaderplus/es/index_fr.htm#ph

Leader+: iniciativa comunitaria de desarrollo rural (2000-2006):

<http://www.rural-europe.aeidl.be/rural-es/euro/p10.htm>

“ LEADER+”, la nueva Iniciativa de desarrollo rural.- Acuerdo global sobre la Agenda 2000 [INFO LEADER N.69 04/99]

<http://www.rural-europe.aeidl.be/infolead/il69es.pdf>

Leader+: Orientaciones para la evaluación previa de los programas

http://europa.eu.int/comm/agriculture/rur/leaderplus/guidelines/eval_es.pdf

Leader+: Orientaciones para la evaluación de los programas

http://europa.eu.int/comm/agriculture/rur/leaderplus/guidelines/eval1_es.pdf

El Modelo rural europeo [LEADER Magazine N°25 - Invierno 2000-2001]

<http://www.rural-europe.aeidl.be/rural-es/biblio/model/contents.htm>

Política regional. El reto de la ampliación

<http://europa.eu.int/scadplus/leg/es/lvb/l60020.htm>

Presentación de Leader II [Unitat Espanyola Observatori Europeu Leader]

http://redrural.tragsatec.es/redrural/presentacion_leader.htm

Projecte d'orientacions de la nova iniciativa Leader+ elaborat per la Comissió Europea (Brusel·les, 20 d'octubre de 1999) .- Patronat Català Pro Europa

http://www.gencat.es/pcp/catala/Temes_clau/Actualitat/leader.htm

QUINTANA, Juan; CAZORLA, Adolfo; MERINO, Julio.- **Desarrollo rural en al Unión Europea: modelos de participación social**.- Madrid : Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación. Secretaria General Técnica, 1999.- 256 p.

Reforma de la PAC : desarrollo rural ; [editor responsable: Stella Zervoudaki].- Edició.- [3ª ed.].-[Bruxelles] : [Comisión Europea. Dirección General de Agricultura], 1999.- 12 p.

La Reforma de la Política Agrícola Común. Apoyo al desarrollo rural

<http://www.europa.eu.int/scadplus/leg/es/s60006.htm>.

Reforma de la PAC: una política para el futuro. [fact-sheet]
http://europa.eu.int/comm/agriculture/publi/fact/policy/index_es.htm [

Reforma de la PAC: Desarrollo rural.- [fact-sheet].- Comissió Europea, Direcció General de Agricultura - Edició 08/99.- 10 p.

Resultats de la reunió informativa sobre la iniciativa Leader+, organitzada per la direcció general d'agricultura de la Comissió Europea (Brusel·les, 1 de desembre 1999) .- Conferència del Sr. Van de Poule, Director de Desenvolupament Rural de la Comissió Europea.- Patronat Català Pro Europa
http://www.gencat.es/pcp/catala/Temes_clau/Actualitat/lead.htm

Revisión intermedia de la Política Agrícola Común [COM(02), 394 final] 10.07.2002
http://europa.eu.int/comm/agriculture/mtr/comdoc_es.pdf

Segundo informe sobre la realización de LEADER II [INFO LEADER N.51 - 05/97]
http://www.rural-europe.aeidl.be/infolead/il51_es.pdf

Support for teleworking: the successful experience of the Western Isles, Skye & Lochalsh group [INFO LEADER N.52 - 06/97]
http://www.rural-europe.aeidl.be/infolead/il52_en.pdf

Un nuevo marco para el desarrollo rural en Europa [Info Leader **SUPLEMENTO N.59 - 3/98**]
<http://www.rural-europe.aeidl.be/infolead/suil59es.pdf>

VILALTA SEBASTIA, Miquel; MIGUEL DE DIEGO, José Luis.- *La contribución de la agricultura y los agricultores al desarrollo rural.*- a: RAMOS REAL, Eduardo.- **El desarrollo rural en la agenda 2000.**- Madrid : Mapa, 1999.- p. 413-439

Capítol 3

155.000 MPTA en set anys per al desenvolupament rural de Catalunya.- Catalunya Rural i Agrària (num. 65 març 2000)
<http://www.gencat.es/darp/articles.htm>

El II Pla de Recerca de Catalunya 1997-2000
http://dursi.gencat.es/ca/re/pla2_0.htm

V Programa Marco de I+D de la Unión Europea (1998-2002)

http://www.mcyt.es/grupos/grupo_pcitec.htm

<http://www.mcyt.es/sepct/Pdf/global.pdf>

A unique network. The carrefours in brief

<http://homepage.internet.lu/carrefour/>

Agricultural Policy and Rural Development. Rural Carrefours: European Union Information and coordination centres in rural areas [06/00]

<http://www.rural-europe.aeidl.be/rural-en/euro/p.1-1.htm>

Agricultural Policy and Rural Development. European Rural Development Network: The Leader European Observatory [01/98]

<http://www.rural-europe.aeidl.be/rural-en/euro/p.1-1.htm>

Agricultural Research in the European Research Area

<http://europa.eu.int/comm/research/quality-of-life/agriintroduction.html>

Agricultural Policy and Rural Development. European Rural Development Network. The Leader European Observatory

<http://www.rural-europe.aeidl.be/rural-en/euro/r1-2.html>

Agricultural Policy and Rural Development. Rural Carrefours. European Union information and coordination centres in rural areas

<http://www.rural-europe.aeidl.be/rural-en/euro/r1-1.html>

El desarrollo rural en la sociedad de la información [LEADER magazine n°19 - invierno 1998-1999]

<http://www.rural-europe.aeidl.be/rural-es/biblio/is/contents.htm>

DOCUMENT DE PROGRAMACIÓ DEL PDR ESPECÍFIC DE CATALUNYA

[arxius pdf]

<http://www.gencat.es/darp/pdr.htm>

DOMINGUEZ VIVANCOS, Alonso. Las nuevas tecnologías de la información al servicio de la agricultura.- *Agricultura* n. 717 (1992).- p. 318-323

Information technologies and rural development / text was written by Jeremy Millard, Yves Champetier, Jean-Luc Janot and Katalin Kolosy ... [Observatory Dossier No. 4 - 2000] .- LEADER EUROPEAN OBSERVATORY : A.E.I.D.L., 1999

<http://www.fao.org/sard/static/leader/en/biblio/technology.pdf>

Investigación, transferencia y adquisición de conocimientos para el desarrollo rural.- [Innovación en el medio rural - Cuaderno nº10 - Febrero 2001
<http://www.rural-europe.aeidl.be/rural-es/biblio/research/research.pdf>

Investigación, transferencia y adquisición de conocimientos para el desarrollo rural.- [Innovación en el medio rural - Cuaderno nº10 - Febrero 2001
<http://www.rural-europe.aeidl.be/rural-es/biblio/research/research.pdf>

LEMAITRE, Jean. **Centros de Información y promoción rural: en el corazón de Europa.**- Luxemburgo : Oficina de Publicaciones Oficiales de la Comunidades Europeas, 2001.- 58 p.

Life Science and Biotechnology an strategy for Europe [COM(2002) 27 final]
http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/cnc/2002/com2002_0027en01.pdf

Plan Nacional de Investigación Científica, Desarrollo e Innovación Tecnológica (2000-2003)
http://www.mcyt.es/grupos/grupo_pcitec.htm

EL PROGRAMA DE DESENVOLUPAMENT RURAL DE CATALUNYA
És un instrument de planificació que abasta el període 2000-2006
<http://www.gencat.es/darp/articles.htm>

[Projects in Agriculture Forestry and Rural Development EU.- "Quality of Life" fifth framework programme Key Action 5]
<http://europa.eu.int/comm/research/quality-of-life/ka5/en/intro.html>

Rural Europe: Los territorios LEADER en línea.-Balance del seminario
“Transformaciones en el empleo y nuevas tecnologías de la información” [INFO LEADER N.63 - 08-09/98]
<http://www.rural-europe.aeidl.be/infolead/il63es.pdf>

Las tecnologías de la información al servicio del desarrollo rural. Informe del Observatorio, 4 (2000)
<http://www.rural-europe.aeidl.be/rural-en/biblio/techno/IT-report.pdf>
<http://www.rural-europe.aeidl.be/rural-es/biblio/techno/contents.htm> (vers.esp)

WILSON, Paul.- **An overview of developments and prospects for e-commerce in the agricultural sector.**- European Commission. Agricultural Directorate General. Directorate A: Economic Analyses, Forward studies and Evaluation
<http://europa.eu.int/comm/agriculture/markets/e-commerce/report.pdf>

ANNEX I: Declaració de Cork (1996)

1. **Prioritat rural:** El Desenvolupament Rural Sostenible ha de constituir una prioritat de la UE i convertir-se en el principi que sustenti tota política rural en el futur.
2. **Enfocament integrat:** La política de DR ha de tenir una dimensió territorial, amb concepció multidisciplinària i aplicació multisectorial. En un mateix marc legal cal englobar el desenvolupament agrari, diversificació econòmica, millora medi, foment cultura, turisme i activitats d'oci.
3. **Diversificació:** Cal que la diversificació socioeconòmica es centri en aportar els mitjans perquè les iniciatives puguin ser autosuficients, *difondre els avenços lograts mitjançant les TIC*, enfortir el paper de les ciutats petites com a part integrant de les zones rurals, fomentar el creixement de comunitats rurals viables i la renvoació dels pobles.
4. **Sostenibilitat:** Les polítiques de DR han de mantenir la qualitat i la funció dels paisatges rurals europeus (recursos naturals, biodiversitat i identitat cultural).
5. **Subsidiarietat:** El DR ha de ser el més descentralitzat possible, basant-se en l'associació i cooperació entre els diferents àmbits participants (local, regional, nacional i europeu). Una participació global i de base.
6. **Simplificació:** La política de DR ha de sotmetre a un procés de simplificació legislativa. Cal introduir major coherència i impulsar la subsidiarietat en les decisions i, en general major flexibilitat en tots els àmbits.
7. **Programació:** Els programes de DR han de basar-se en procediments coherents i transparents, integrant-se en un programa propi de cada regió.
8. **Finançament:** Es necessari estimular els recursos financers locals, fomentar la incorporació de sistemes financers, inversió pública i privada, promoure la inversió productiva i diversificar l'economia rural.
9. **Gestió:** Impulsar la capacitat i eficàcia de les administracions, facilitant assistència tècnica, formació, millora en els mitjans de comunicació, cooperació i difusió dels resultats de la investigació a nivell regional, nacional i transnacional.
10. **Avaluació i investigació:** Reforçar el seguiment, avaluació i anàlisi dels resultats per garantir la transparència dels procediments i estimular la investigació i innovació.

The Cork Declaration - A living countryside
http://ec.europa.eu/agriculture/rur/cork_en.htm

ANNEX II: L'Agricoltura al segle XXI

La Agricultura al s.XXI

El sector agroalimentari ha tingut sempre una gran importància en el conjunt de la història de la humanitat. I no tant sols en el passat. Avui dia cal tenir en compte que les $\frac{3}{4}$ parts de la població mundial viuen en països subdesenvolupats o amb rentes molt baixes ⁵⁵, i que és aquesta la que té una major dependència dels recursos agraris i les seves indústries derivades.

La humanitat té però un gran repte davant seu a començaments del nou segle: l'erradicació de la pobresa i la fam que se'n deriva: Més de 800 milions de persones (13% de la població mundial) encara no tenen accés als aliments que necessiten, la qual cosa els condemna a viure una vida indigna i marginal. Fa temps que al món occidental es parla de que vivim en la "era de la informació" però aquesta època també se la podria conèixer com "era de la desigualtat". O sinó com es pot comprendre un món en que el 20% de la població més pobre rebí poc més de l'1% dels ingressos totals mentre que el 20% de la població més rica li correspongui el 86% d'aquests ingressos ? ⁵⁶

Es ben cert que la clau per resoldre aquest problema és de difícil sol·lució a curt-mig termini. No obstant es poden

indicar alguns conceptes que ajudin a entendre els camins per on es desenvoluparà l'agricultura en el segle XXI i que, en definitiva, han de contribuir a solventar satisfactòriament el problema de la fam mundial:

Seguretat alimentària

Nacions Unides dibuixa un panorama poblacional certament inquietant basant-nos en dades de 1985 i l'extrapolació al 2010. El percentatge de població rural passarà de 2.519 mill (1985) a 3.046 mill (2010) -68,8% i 53,8% respectiv sobre el total- i la urbana de 1.144 mill (1985) a 2.612 mill (2010) -31,2% i 46,2% respectiv sobre el total. La taxa de creixement de la població urbana serà de 3,4% mentre que la rural de 0,8%. Fa falta doncs duplicar la producció d'aliments per garantir les necessitats mínimes nutricionals de la població que abandona a ritme constant les àrees rurals ⁵⁷.

En aquest context, la situació agrària dels països subdesenvolupats, es caracteritza perquè la terra disponible per la producció extra d'aliments necessaris segueix deteriorant-se per causes múltiples; la disponibilitat de terra productiva per persona disminueix ostensiblement a molts llocs, i conseqüentment al no poder viure del treball de la terra molts camperols es traslladen en massa a les ciutats a la cerca d'un treball i majors oportunitats. La despoblació rural pot ocasionar efectes imprevisibles.

El conjunt de mesures encaminades a resoldre el problema es podria definir com **Seguretat Alimentària**. El concepte es clar: "*tota persona, en tot moment, té accés a la*

⁵⁵ FAO. Necesidades y recursos. La agricultura y la alimentación: el futuro, p.105

⁵⁶ Preamble / Jacques Diouf (Dir. Gen. FAO) a FAO. Estado mundial de la agricultura y la alimentación: 2000. <http://www.fao.org/docrep/x4400s/x4400s00.htm>

⁵⁷ FAO. Necesidades y recursos. La alimentación en el mundo, p.34

alimentació necessària per portar una vida sana i activa"⁵⁸. Aquest dret que assumeix la comunitat internacional en el seu conjunt s'aconsegueix amb els següents requisits:

- Disponibilitat d'aliments suficients (increment de la productivitat)
- Accés a aquests recursos alimentaris (millorar les rendes de treball perquè la població pugui adquirir aliments).
- Regularització d'abastiments (preveure plans per les fluctuacions ocasionades per desastres naturals o desequilibris en l'economia nacional)
- Acceptabilitat cultural (educació vers els tabús religioso-culturals que poden impedir el consum de certs menjars)

Desenvolupament rural sostenible

La necessitat que té la humanitat d'incrementar els recursos alimentaris no s'ha de fer a qualsevol cost. Els increments de productivitat agrària no poden continuar efectuant-se a costa de la contaminació del medi ambient, degradació dels recursos naturals, sobreexplotació de les terres de cultiu i aqüífers. La sol·lució està en incrementar els recursos alimentaris i protegir alhora el medi que els proporciona:

- Utilització de processos naturals (reciclatge nutrients, plantes que fixen el nitrogen)
- Reducció de la dependència dels adobs i plaguicides artificials, que requereixen grans inversions, i introducció dels naturals menys costosos i accessibles
- Diversificar els sistemes d'explotació agrícola
- Promoure sistemes integrats de rotació de cultius que conservin la fertilitat del sol i incrementin el rendiment de la collita.

No obstant, a més d'aquestes mesures d'ordre estrictament tècnic cal afavorir altres tipus d'elements com:

- E. Biològics: conservació dels recursos genètics propis de cada medi natural
- E. Físics: ordenació dels recursos naturals –conservació del sol i aigua, eliminar erosions del sol, eliminar sistemes de reg ineficaços, promoure mesures contra la contaminació atmosfèrica.
- E. Socials: Distribució equitativa de la terra i millorar els règims de tinença, promoure la condició de la dona en l'àmbit rural, afavorir els canals de distribució d'aliments, assessorar i ajudar tècnicament als agricultors
- E. Econòmics: Incrementar els ingressos per productivitat agrària, afavorir serveis adequats i millorar les infraestructures de comunicacions

En definitiva, **desenvolupament sostenible**, assegurant un creixement agrari amb més productivitat i que sigui econòmicament viable per cada societat⁵⁹

⁵⁸ Els organismes internacionals han abordat el problema en diferents ocasions amb un punt d'inflexió important l'any 1992 a la Conferència Internacional sobre Nutrició, organitzada a Roma amb els auspicis de la FAO, OMS i la participació de la CEE i la participació de 159 països. En la mateixa es va completar un ampli pla d'acció per combatre la desnutrició mundial. El 1995 noranta països ja havien endagat programes per reduir la desnutrició. Ibid p. 35-36

⁵⁹ Programa 21, pla d'acció aprovat per 169 països reunits a la Conferència de les Nacions Unides sobre el Medi Ambient i el Desenvolupament (CNUMAD) el 1992 a Rio de Janeiro, conegut també com "Cimera de la Terra" i que tracta diferents aspectes de la sostenibilitat agrícola. Idem. p 36,68-70

Agricultura Transgènica

La biotecnologia al servei de l'agricultura, malgrat el que pugui pensar-se, no és un fet contemporani. La utilització del llevat al pla ja es podria considerar un precedent de la biotecnologia agrària. Amb tot, els problemes ja vistos per alimentar a una població en creixement constant, van fer que la ciència intentés exprémer al màxim la productivitat dels cultius i producció pecuàries.

Tot va començar amb els creuaments selectius d'espècies vegetals i animals amb la implantació de gens d'una espècie a un altra i la producció de varietats transgèniques. Amb els avenços de la biologia molecular es possible el cultiu de teixits, accelerant la creació de noves varietats que permeten l'obtenció de plantes i animals clònics a partir d'una sola cèl·lula. L'agricultura transgènica està encara en procés de consolidació i creixement i en aquests moments podem veure efectes tant positius

- Increment dels rendiments agraris al crear espècies amb majors índexs de productivitat
- Possible transferència de resistència a les plagues eliminant dependència de productes químics
- Creixement molt ràpid d'espècies
- Confecció de vacunes per malalties del bestiar més econòmiques i eficaces com negatius
- Exportacions de productes tradicionals en entredit davant les varietats transgèniques pels interessos de les multinacionals del sector
- Interrogants en els efectes de les varietats transgèniques en el medi ambient
- Possible erosió de la diversitat genètica pròpia.
- Inseguretat davant la propagació de gens transgènics als cultius propis del medi

Existeix doncs encara una bona part d'incertesa pel que fa a la introducció de la biotecnologia però cal ressenyar que hi ha hagut avenços molt significatius ja experimentats com l'anomenada "revolució verda", portada a terme als països asiàtics principalment, que es basa en la selecció de determinades varietats d'alt rendiment adequades a regions càlides, més la introducció d'adobs químics i plaguicides i l'ús adequat de l'aigua. Un "plus tecnològic" que ha permès incrementar la productivitat i atenuar les hambrunes de molts països en vies de desenvolupament ⁶⁰

Globalització agroalimentària

No és una característica pròpia de l'agricultura. El sistema econòmic mundial està encaminant-se cap a processos de globalització que es basen en una nova divisió internacional del treball. Les empreses productives, de serveis i financeres en general han ampliat les seves fronteres d'origen, desplegant una part important de les seves operacions a altres llocs que els hi ofereixen oportunitats més rendibles (bàsicament mà

⁶⁰ Des de 1996 s'han obtingut més de 1000 noves varietats d'arròs a Àsia, possibilitant gràcies a l'ús adequat de l'aigua, fins a tres collites anuals. Blat de moro, blat, iuca, fesols, sorgo dolç i guanadu són espècies que també han experimentat increments productius importants. A La producción de alimentos, un desafío. Hacia una comunidad mundial. FAO Necesidades y recursos, p. 82-85.

Los efectos sociales y economicos de la modernización de la agricultura. FAO. Estado mundial de la agricultura y la alimentación: 2000. <http://www.fao.org/docrep/x4400s/x4400s00.htm>

d'obra). Si a aquest punt hi afegim la tendència a la concentració empresarial i de recerca en busca d'una major competitivitat fa que els estats estiguin cada cop més limitats alhora d'implementar polítiques pròpies. Tant sols cal que entrem en una gran superfície en qualsevol època de l'any i trobarem tot tipus de productes alimentaris ofertats de qualsevol país del món quan relament molts d'ells no corresponen a la producció estacional del país.

En l'agricultura sembla més difícil captar els processos de globalització perquè aparentment hi ha poques indústries auxiliars i complementàries. No obstant veiem casos que demostren tot el contrari: la cria del **pollastre**, per ex., comença el seu cicle en una granja de producció d'ous, la cria de l'animal es fa en una granja diferent, el sacrifici en un escorxador i el desosat, a vegades, en una altra empresa, fent-se la distribució final als mercats. I això pot ser tant a nivell d'estat o de diferents punts del planeta. Un altre cas és el **kiwi**, d'origen neozelandès, es va integrar als mercats mundials per una intensa campanya publicitària, el públic va respondre i les indústries, com la pastissera, van contribuir a popularitzar aquesta fruita. El resultat va ser un cultiu massiu de la fruita a tots dos hemisferis consolidant així un sistema global de producció agrícola ⁶¹.

Les grans empreses agroalimentàries tenen unes necessitats de producció en massa que a vegades toquen amb els gustos específics de mercats concrets: cas de les carns greixoses als USA que han deixat de vendre's a canvi de carns magres i productes vegetarians, mentre que al Japó s'incrementa el consum d'aquelles degut al major poder adquisitiu de la població.

En una **agricultura globalitzada**, aquelles empreses que logrin adaptar la seva producció a la flexibilitat de la demanda dels diferents mercats seran les que obtinguin una posició més avantatjosa. I les petites empreses, familiars, caldrà que diversifiquin les seves tasques (turisme rural), especialització i qualitat en la producció amb una dedicació a temps parcial en el sector agrari per poder fer front a la competitivitat creixent.

En aquest context, l'obtenció i utilització d'informació es converteix en un factor determinant ja que com diu el director general de la FAO "*El proceso en curso de globalización y liberalización de los mercados podrá abrir nuevas oportunidades para todos, pero sobre todo para aquellos que cuenten con los recursos, la información y los conocimientos técnicos para poder aprovecharlos*" ⁶²

Agricultura europea

Hem vist com en una conjuntura mundial l'agricultura es debat davant el repte de donar resposta al problema de la fam mundial. A Europa, la situació és certament diferent. Però moltes de les situacions afecten al conjunt del sector agroalimentari mundial i les respostes han de ser força coincidents.

⁶¹ BONANO, Alessandro. **Globalización del sector agrícola y alimentario: crisis de convergencia contradictoria a Globalización del sector agrícola y alimentario.**- Madrid : MAPA, 1994 - p. 15-49

⁶² Preamble / Jacques Diouf (Dir. Gen. FAO) a FAO. Estado mundial de la agricultura y la alimentación: 2000. <http://www.fao.org/docrep/x4400s/x4400s00.htm>

Europa, ha tingut en l'agricultura un element portador de les essències pròpies del continent dins les seves societats. Durant segles, els pobles europeus han forjat l'evolució política i ideològica partint de les poblacions rurals. El futur europeu passa sens dubte per la revisió profunda de l'agricultura europea. Les actuals institucions de la Unió en són prou conscients d'aquest plantejament com veurem tot seguit.

Amb el final de la segona guerra mundial, les nacions europees necessitaven una reconstrucció plena. Aquesta passava per contemplar un equilibri sociopolític i homogeneïtat demogràfica que minimitzés les tensions entre les àrees urbanes i rurals. Era necessari afavorir una autosuficiència alimentària que forjés el desenvolupament econòmic de la nova Europa. Per altra banda, amb la "guerra freda" es contemplava la possibilitat de manca de provisions per talls de comunicacions, el que afavoria un proteccionisme agrari a tots els països occidentals com a mesura preventiva davant una possible confrontació bèl·lica. Aquest proteccionisme es veia afavorit per un conjunt de factors inherents a la societat rural contemporània: caiguda de la població activa agrària que passa al sector industrial i serveis amb el desenvolupament econòmic dels '60 i la caiguda de la renda dels agricultors per la dependència que té aquest sector de factors externs (períodes de bones i males collites) mentre que la demanda de productes creix de forma constant.

El 1962 fou creada la Política Agrària Comuna (PAC) amb l'objectiu principal d'assolir l'autosuficiència alimentària. En pocs anys, el resultat principal d'aquesta política va ser, un increment progressiu de les produccions agràries i la creació i acumulació d'excedents cada cop més difícils de finançar. Però per entendre la PAC és necessari conèixer les característiques bàsiques de l'agricultura europea.

Una agricultura molt heterogènia que té en els factors climàtics i geogràfics la seva raó de ser: Europa Atlàntica i Mediterrània afavoreixen un conjunt d'estructures productives diferenciades que adopten pecualiritats pròpies amb l'evolució particular de cada territori europeu pel que fa a les formes de distribució de la terra i els seus règims de tinença.

Europa té tres zones o règims agraris diferenciats: a) agricultura cerealista continental, b) agricultura de ramaderia intensiva atlàntica, c) policultiu mediterrani. Les dues primeres compten amb una població activa agrària més baixa que la mediterrània i amb unes taxes de producció agrícola més elevades. L'especialització productiva és diferent segons es tracti d'agricultura atlàntico-continental o mediterrània: la primera orientada en un 70% a la ramaderia mentre que la segona en un 56% a l'agricultura. Les estructures agràries noroccidentals, molt més competitives i productives que les meridionals han condicionat fortament la trajectòria de la PAC, tenint en compte l'economia de mercat en la que ens trobem.

Pel que fa a l'agricultura espanyola cal dir que compta de bon començament amb dos dificultats prèvies: ésser una agricultura mediterrània i haber-se incorporat a la Unió amb bastant retràs -1986- i amb una PAC força consolidada i amb una trajectòria clarament atlantista.

Si analitzem els indicadors agraris disponibles als països de la Unió veurem en quin marc ens movem: Som el segon país en superfície agrària útil, nombre d'explotacions per habitant i el tercer en nombre d'agricultors després d'Alemania i Itàlia. Aquesta darrera dada queda matisada observant que som el quart país amb un índex més alt de població activa dedicada a tasques agràries 7.4% sobre el total. El pes de l'agricultura espanyola és doncs important en el context europeu i més si tenim en compte que som el quart país amb major productivitat agrària, superats tant sols per França, Itàlia i Alemania i que estem en la mitjana d'importacions i per sobre de la mitjana d'exportacions de productes alimentaris dels països europeus, amb un balanç final comercial exterior d'agroalimentació favorable als interessos espanyols.⁶³

Les línies directrius de la PAC recollides al Tractat de Roma, 1957, (art. 38-47), fundacional de la CEE són: augmentar la productivitat agrària, assegurar nivell de vida equitativa dels agricultors, estabilitzar els mercats, garantir els proveïments, i assegurar preus raonables pel consumidor.

El 1958, durant la Conferència de Stressa, s'acaba de definir els principis que configuraran la PAC per assolir els objectius del Tractat. Aquests són tres:

- **Mercat Unic:** cap restricció arancelària o quantitativa en la lliure circulació dels productes agraris. S'estableixen preus, regulacions agràries i veterinàries comunes a tots els països de la Unió
- **Preferència Comunitària:** Protecció del mercat europeu davant les fluctuacions del mercat internacional, privilegiant la comercialització dels productes dels països membres. Es promou la unificació de mercats, molt diversos en el si de la Unió.
- **Solidaritat Financera:** Finançament de la PAC per tots els estats membres a través del Fons Europeu d'Orientació i Garantia Agrícola (FEOGA).

En general, s'estableixen dos tipus de polítiques: a) política de preus i b) política socioestructural. La primera adreçada principalment a mantenir les rendes agrícoles dels agricultors europeus i la que s'ha emportat la major part del finançament. La segona, més important, adreçada a millorar les estructures agràries i les condicions de la producció agrícola.

L'instrument per finançar la PAC han estat els abans anomenats FEOGA. Aquests fons es divideixen en dues parts: 1. Secció Garantia, que porten a terme mesures d'intervenció directa en preus i mercats i s'emporten el 95% del pressupost de la PAC; 2. Secció Orientació, que realitzen millores en explotacions, medi rural, formació professional i zones agràries desfavorides, emportant-se el 5% restant. Els percentatges tendeixen a nivellar-se en l'actualitat però tampoc varien en gran mesura.

Sols a partir del **Pla Mansholt** (1968) es planteja a fons el debat sobre les polítiques estructurals, centrant-se en les petites explotacions agràries poc productives i en l'envelliment de la població rural. A conseqüència de la mateixa es proposen una sèrie de mesures: reformar les estructures productives, comercialització dels productes

A partir de llavors es treballa en una sèrie de mesures que es concreten el 1972 en: modernitzar les explotacions, incentivar la població perquè deixi l'activitat agrícola, i facilitar informació socioeconòmica i qualificació professional als agricultors.

El 1975 es comprova que són les regions més riques les que es beneficien més de les ajudes incloses en les directives agràries. En conseqüència es regionalitza la política d'estructures amb els objectius principals de promoure l'agricultura de muntanya i altres zones desfavorides que per diferents motius no poden lograr els nivells de productivitat desitjats. Dos anys més tard s'adopten mesures que incideixien en la transformació i

⁶³ Annex "Agriculture in the European Union. Statistical and Economic Information 2000. January 2000

comercialització de productes agràries pels propis agricultors: concentrar l'oferta i adaptar-la a les necessitats del mercat.

Amb la crisi dels '80 de recessió i creixement d'excedents agropecuaris es plantegen noves polítiques que tendeixen a reduir els costos de producció, millorar la qualitat dels productes i adaptar la producció a les condicions del mercat per tal de reduir la formació d'excedents i no crear-ne de nous. Així mateix, els esforços comunitaris, comencen a centrar-se en les polítiques mediambientals i forestals com a alternatives a les produccions tradicionals i la utilització de tècniques per trobar nous productes transformats a partir dels excedents ja creats.

En qualsevol cas hi ha un fet remarcable en la dècada dels vuitanta: la migració de la població rural a les ciutats. El camp va perdent protagonisme i els mitjans de comunicació coneixen la dada de acusa a les institucions europees d'invertir entre el 70-60% del pressupost de l'anterior CEE en Agricultura. Aquesta constatació s'afegeix a la dada, sortida a principis dels '90, de que el 80% dels recursos de la PAC s'adreçaven al 20% dels agricultors degut al sistema de recolçament de preus lligat a la productivitat: afavoriment als terratinents.⁶⁴

L'impacte en l'opinió pública d'aquestes notícies, junt amb altres relatives a la sanitat animal i humana: cas de la malaltia de les "vaques boges" –EEB, *Encefalopatia Espongiforme Bovina*- reconeguda oficialment el 1996 arran la primera mor humana oficial després de gairebé 10 anys d'enmascarament per part del govern britànic i posteriorment de la Unió, posen en entredit les estructures comunitàries i condicionarn fortament les decisions a prendre en el si de la pròpia PAC, la qual encara no s'ha acabat de desprendre de l'acusació, no sense motius, de gravar gratuïta i innecessàriament el pressupost comunitari.⁶⁵

Els saccejos informatius i l'haver de fer front als diversos problemes agropecuaris comportarà primer que el 1992 es decideixi emprendre novament un canvi en la política agrària començant per separar les ajudes a la producció de les del nivell de vida dels agricultors. Les noves línies d'actuació es centraran en: a) armonitzar l'oferta i la demanda agrària mantenint la política de reducció de superfícies agràries i quòtes làcties, b) us racional de terres per reduir costos de producció, millorar la qualitat dels productes, recuperació del mercat intern i promoure noves sortides industrials i energètiques (biocarburants), c) foment de la silvicultura i la pluriactivitat agrària (oci rural, ara conegut com agroturisme).

Food Safety :
from the Farm to the Fork

La important crisi de la malaltia de les "vaques boges", i el que és més important, la relació causa-

efecte encara no demostrada públicament, amb una nova variant de malaltia humana coneguda com **nvMCJ** nova variant Malaltia de Creutzfeldt Jakob va suposar un fort cop per la PAC. Amb el Tractat d'Amsterdam, el 1997, els països europeus aposten per la necessitat d'establir una major vinculació entre l'assessorament científic i l'interès públic en el consum i seguretat alimentària. La Comissió Europea reestructurarà les seves direccions generals i creàrà un nou **Directorate General of Health and**

⁶⁴ No obstant cal tenir en compte que els països de la Unió han aconseguit passar del 64% del pressupost destinat a Agricultura l'any 1988 a un 50% el 1996, potenciant-se alhora les accions estructurals i limitant les costoses despeses en manteniment de preus competitiu per produccions excedentàries. Així mateix, la despesa alimentària representa sols el 15% de la despesa d'una família europea davant el 30% que suposava el 1960. En general es considera que la PAC costa sobre uns 100 ECU/persona/any i cada cop te una major tendència a disminuir la importància de la despesa agrària en el conjunt de polítiques de la Unió. Font: **Evolucion de la Política Agrícola Común.**- Bruxelles : EUR, 1996, p.5-6

⁶⁵ Per conèixer l'evolució d'aquesta malaltia es pot consultar: <http://www.eeb.es> i <http://europa.eu.int/bse>

Consumer Protection que amb tres subàrees (*food safety, public health, consumer affairs*) pretindrà donar resposta a la crisi de confiança que l'opinió pública europea va manifestar davant els seus governs i institucions.⁶⁶

Actualment, en la fase del 2000-2006 l'agricultura europea te enfront seu un doble repte:

En primer lloc fer front a la propera ampliació de la Unió, els nomenats PECOS (Països de l'Europa Central i Oest). Són 11 països, principalment de l'antic bloc soviètic, que estan negociant la seva integració a la Unió Europea i que a nivell agrari suposarà 60 milions ha. de SAU davant les 140 ha actuals a la UE-15, i 105 milions de consumidors davant els 370 milions actuals a la UE-15. Europa incrementarà un 55% de la població activa rural i un 25% la superfície cultivada pels sis primers països cridats a la integració⁶⁷. En aquests països l'agricultura segueix éssent una part important de la població activa i del PIB nacional, si bé es de baixa productivitat. Caldran uns costos anuals de transició agrícola que es xifren de 12000 a 15000 milions EUR i unes inversions anuals en la fase de transició de fons estructurals europeus de 15000 milions EUR.

En segon lloc crear un nou "model agrícola europeu" que es basaria en els següents principis:

- ✓ **Agricultura competitiva**, que faci front al mercat globalitzat i garantitzi un nivell de vida equitatiu i rendes estables pels agricultors
- ✓ **Agricultura de qualitat**, que utilitzi mètodes de producció sans amb respecte pel medi ambient i amb productes que responguin a les expectatives del consumidor
- ✓ **Agricultura al servei dels territoris rurals vius**, que valori la seva diversitat i les costums dels seus habitants, que mantingui actiu el món rural i conservi la qualitat dels seus espais i paratges
- ✓ **Política agrària propera a la població**, que estigui a l'alçada de les necessitats i les esperances de la societat
- ✓ **Política agrària simplificada**, que distingeixi entre els acords presos en comú i el que cal reservar a cada estat membre

Aquestes directrius es plasmarien amb l'assoliment dels següents objectius: a) assolir preus competitius dels productes excedentaris (carn de boví, làctics i cereals) a través d'introduir preus institucionals que facin competitius els mateixos en els mercats internacionals, i la concessió d'ajudes directes o indirectes a través de cada país; b) mesures afavor dels joves, dones i zones de muntanya.

Pero el que passa avui a tenir un paper significatiu dins l'agricultura europea és l'anomenat **Desenvolupament Rural**: política global agrària que completi els fins ara primats criteris de mercat i contribueixi a sufragar la despesa agrària a través de millores mediambientals i l'ordenació de l'espai rural. El programa Leader+ serà el coordinador d'aquesta política europea que veurem amb detall més endavant.

Aquest pla es concretaria en els següents punts:

⁶⁶ La Qualitat Alimentària passa a ser l'abanderada del consum dels països de la Unió. Es creen 8 comitès científics assessors de la nova Direcció General. L'Alimentació dels europeus és un assumpte primordial, la importància de la qual queda patent en la web creada a l'efecte:
http://europa.eu.int/comm/food/index_en.htm

⁶⁷ Hungria, Polònia, República Txèquia, Eslovènia, Estònia i Xipre. Font: **La Agricultura Europea: un agricultura para la Europa del mañana** .- Bruselas : UE, 2000. Vegeu també la xifres comparatives a l'annex 1 **Agriculture in the European Union. Statistical and Economic Information 2000**. January 2000

- ✓ Crear un marc únic que inclogui totes les mesures a favor del desenvolupament rural
- ✓ Potenciar les mesures a favor del medi ambient
- ✓ Enfocar horitzontalment les zones rurals de la Unió tot i recolçant les més desfavorides
- ✓ Considerar el desenvolupament rural com un pilar fonamental de la PAC

El desenvolupament rural passa a ser doncs una política en la qual convergeixen tant els països subdesenvolupats com en l'occident europeu, com hem vist fins ara. Les polítiques informatives que es creen dins els mateixos tenen un paper perponderant.

La PAC pot tenir molts defectes pero cal recordar que ha estat la primera política pròpiament comunitària per sobre de les dels estats membres, per la qual cosa és de vital importància per la construcció europea. L'increment de la productivitat, l'abastiment alimentari total pels consumidors europeus i la potenciació de la marca europea en qualitat i competitivitat econòmica han estat els seus principals rèdits. Europa té un territori rural que representa el 80% del seu espai i els agricultors són els agents econòmics més importants avui dia. Un entorn econòmic, social, mediambiental i humà durader en l'agricultura afavorirà a la PAC i tot el medi rural europeu.

[Informe elaboració propia]